
KPW

SPRAWOZDANIE

ZARZĄDU GŁÓWNEGO KOLEJOWEGO PRZYSPOSOBIENIA WOJSKOWEGO

Z DZIAŁALNOŚCI W OKRESIE 1933 – 36 R.

2

KOLEJOWE PRZYSPOSOBIENIE WOJSKOWE

SPRAWOZDANIE

ZARZĄDU GŁÓWNEGO

KOLEJOWEGO PRZYSPOSOBIENIA WOJSKOWEGO

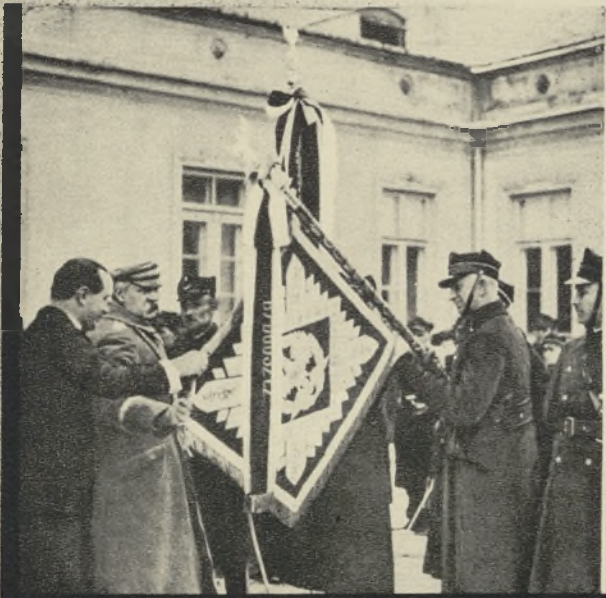
Z DZIAŁALNOŚCI W OKRESIE 1933–36 R.

WARSZAWA 1936 ROK

Drukarnia Państwowa Nr 83667. 2.V.36. 2 000.

W Belwederze, w dniu 16 marca 1930 r. Marszałek Józef Piłsudski przyjął hołd kolejarzy i dokonał przeglądu bataljonu Kolejowego Przysposobienia Wojskowego.

W rozmowie z przedstawicielami K. P. W. na temat udziału kolejarzy w walkach o Niepodległość, Marszałek Piłsudski m. in. powiedział:

— „Kolejarze wyróżnili się w bojach o Polskę. Szczególnie pamiętam ich pracę w marszu na Wilno..."

Podczas pierwszego „Święta Kolejarza Polskiego" w Warszawie w dniu 8 września 1932 r. Pan Prezydent Rzeczypospolitej prof. Ignacy Mościcki przyjął defiladę oddziałów Kolejowego Przysposobienia Wojskowego. Po defiladzie Prezes Zarządu Głównego KPW. Władysław Starzak wręczył Panu Prezydentowi złotą odznakę honorową KPW.

Bataljon Kolejowego Przysposobienia Wojskowego w defiladzie przed Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych, gen. Edwardem Rydzem - Śmigłym w dniu Święta Niepodległości 11 listopada 1935 r. w Warszawie.

W S T Ę P

III Walny Zjazd naszej Organizacji, a dziewiąty rok pracy organizacyjnej zastaje nas w okolicznościach wyjątkowych, w epoce niezwykłej. Bo nie inaczej nazwać musimy okres, jaki przeżywa dziś cały świat, a z nim nasza odrodzona Ojczyzna, okres, którego szczególne warunki są nam wszystkim dobrze znane.

Jeżeli wskazuję na to dziś, gdy jedna z komórek organizmu społecznego Polski zbiera się, w osobach swych przedstawicieli, by podsumować swój dorobek, to jedynie dlatego, abyśmy na mapie wspomnianej sytuacji dziejowej oznaczyli nasze skromne miejsce, abyśmy policzyli nasze siły i zwycięstwa, i wydali rozkazy do dalszego marszu.

Kierunek jest nam znany, mieliśmy bowiem szczęście być żołnierzami Wielkiego Wodza Narodu, który całem swojem życiem i czynem wskazywał nam drogę do wielkości i świetności Polski. On, Józef Piłsudski, wolą swoją wyczarował przed nami wizję wolnej i potężnej Ojczyzny, natchnął nas wiarą w tę nową, odrodzoną Polskę, a wiara ta i cel ten zadecydował o całem naszem życiu. Poszliśmy za Nim, On nas nauczył łamać przeszkody i zwyciężać. On nas uczynił takimi, jakimi jesteśmy dziś. Jemu zawdzięczamy nasz hart w trudnych sytuacjach, nasze poczucie honoru, kult wielkości i zdolność do czynu.

Dziś, gdy Józefa Piłsudskiego już niema wśród nas żyjących, my Kapewiacy, członkowie wielkiej i karnej rodziny kolejarskiej, nie pytamy o kierunek marszu. Myśmy jedni z pierwszych kierunek ten zrozumieli i wypisali na swych sztandarach. W myśl tego hasła kroczymy konsekwentnie dalej, nie zbaczając ani na chwilę z wytkniętej drogi. Mając zaś honor nazywania się „ramieniem" naszej bohaterskiej armji, kontynuujemy nasze prace głównie po linji wzmocnienia sił obronnych państwa i usprawnienia własnego warsztatu pracy — kolejnictwa, będącego tak ważnym elementem w życiu nowoczesnego państwa, w każdej okoliczności.

Stoimy twardo na straży tych wartości i zasad ideowych, któremi nas natchnął Marszałek Józef Piłsudski. Ale to jeszcze nie wszystko. Zadanie nasze musimy poj-

mować szerzej i głębiej. Dbając o pełną realizację naszych celów w ramach Organizacji, którą stworzyliśmy, nie możemy zasklepiać się w naszej komórce organizacyjnej. Obowiązkiem naszym jest promieniować na zewnątrz, krzewić wartości, którym służymy. Chcemy i musimy pociągnąć za sobą tych wszystkich, którzy dotąd jeszcze tylko od święta wierzą w Polskę, a nie noszą jej w sercach i nie realizują w czynie. Fala naszego pochodu musi ogarnąć i tych, co stoją z boku, umiejąc tylko narzekać i biernie obserwować. Idzie dziś o to, by maruderów w Polsce nie było, bo na maruderów nas nie stać, gdy toczy się walka o rolę naszą w świecie, o przyszłość naszej Ojczyzny.

Zebraliśmy się, by podsumować jeden okres i rozpocząć drugi, dalszy, może trudniejszy od tego, co już jest poza nami. Zebraliśmy się, zbrojni w tę jedną myśl: maszerujemy po drodze Józefa Piłsudskiego, po drodze, która prowadzi do wielkości i siły Polski.

Nie wysyłamy dziś o tem meldunku Jemu, Józefowi Piłsudskiemu. On bowiem zna nasze dusze i widzi dobro naszych zamiarów. Więc tylko, chyląc przed Nim sztandary i czoła, ślubujemy sobie w naszych sercach, na zawsze Mu oddanych, pełnić aż do ostatniego tchu wierną naszą, żołnierską służbę.

Władysław Starzak
poseł na Sejm
Prezes Zarządu Głównego
Kolejowego Przysposobienia Wojskowego.

Warszawa, w czerwcu 1936 r.

Minister Komunikacji
Juljusz Ulrych

„W szeregach Przysposobienia Wojskowego narastają moralne wartości, które kształcą nowy typ Polaka.

Chcemy wychować obywatela, ogarniętego ideą służby dla Polski, umiejącego pracować w zespole, w którym rządzi prawo współdziałania i posłuchu, wynikłego z przekonania i dobrej woli. Na tej drodze składam KPW. najlepsze życzenia dalszego rozwoju".

(—) Juljusz Ulrych

B. Minister Komunikacji
Inż. Michał Butkiewicz

„Ów duch, ów nastrój ideowy, unoszący się nieuchwytnie wokół sztandarów KPW, jest czemś więcej, niż sprawne mięśnie, niż umiejętności techniczne i dobre karabiny. Duch KPW., łączący nas wszystkich w jedno nierozerwalne społeczeństwo kolejowe, w jedno ognisko siły moralnej, jest tem, czego strzec powinniśmy ze szczególną troskliwością".

(Z przemówienia b. min. inż. M. Butkiewicza).

B. Minister Komunikacji
Inż. Alfons Kühn

„Karność, siła woli i moc fizyczna świadczą o dzielności obywatela.

Kolejowe Przysposobienie Wojskowe ma na celu kształcenie tych cech wśród kolejarzy, z radością więc postrzegam rozwój tej Organizacji na terenie Polskich Kolei Państwowych".

(—) Alfons Kühn

Minister Spraw Wojskowych
gen. Tadeusz Kasprzycki

Dyrektor
Państwowego
Urzędu WF. i PW.
gen. Józef Olszyna-
Wilczyński.

B. Dyrektor
Państw. Urzędu WF. i PW.
płk. dypl. Wład. Kiliński

DZIAŁ ORGANIZACYJNY

W 1933 r. w sprawozdaniu swem z poprzedniej kadencji Zarząd Główny zaznaczył, że liczebny rozrost Organizacji został przy końcu tej kadencji celowo ograniczony. W ciągu poprzednich 2-ch lat stan liczebny członków Organizacji wzrósł o 74%. Ponieważ należało przedewszystkiem pracę uporządkować, umocnić, pogłębić, Zarząd Główny postanowił wstrzymać ten masowy napływ członków.

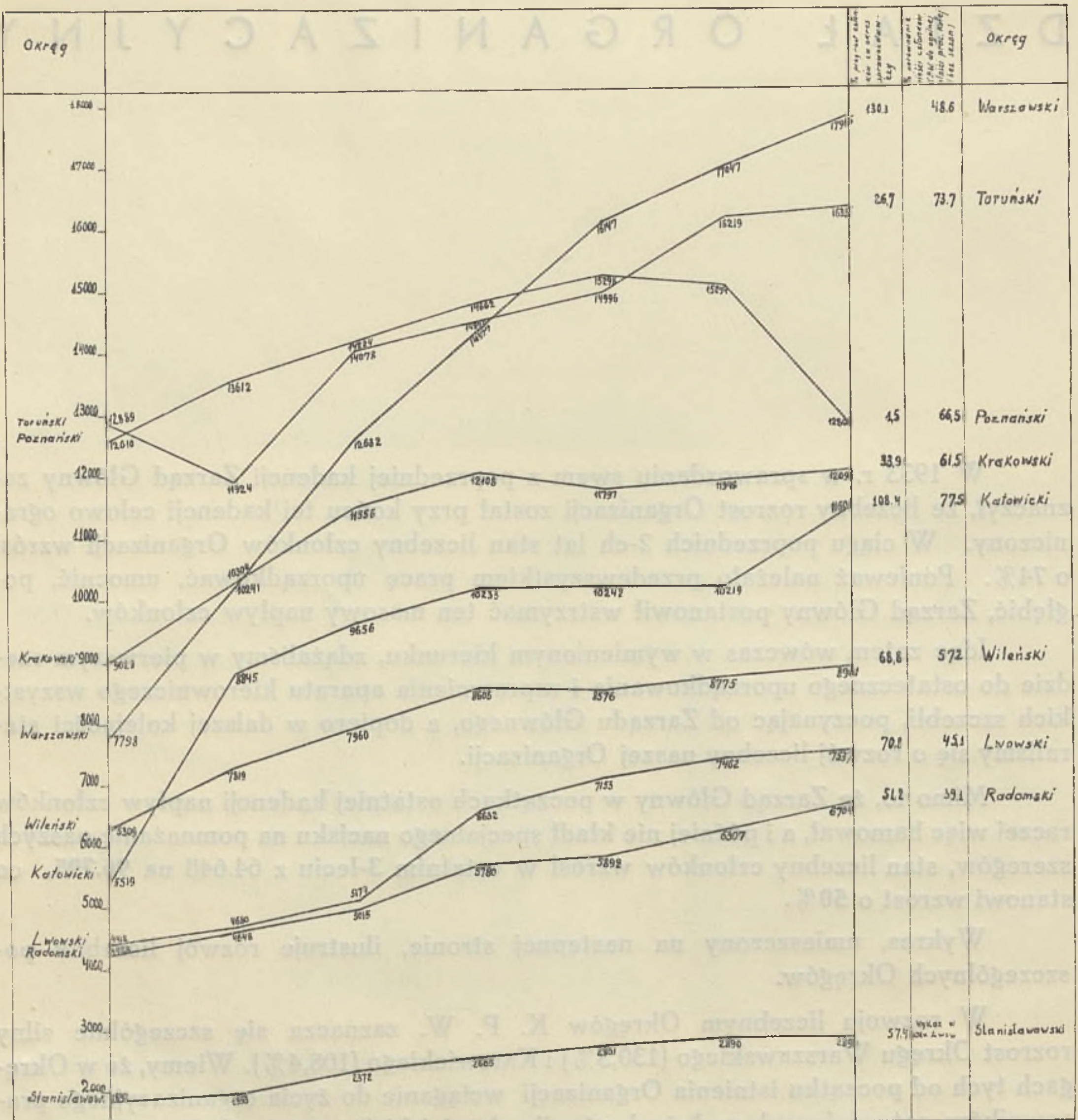
Idąc zatem wówczas w wymienionym kierunku, zdążaliśmy w pierwszym rzędzie do ostatecznego uporządkowania i usprawnienia aparatu kierowniczego wszystkich szczebli, poczynając od Zarządu Głównego, a dopiero w dalszej kolejności staraliśmy się o rozwój liczebny naszej Organizacji.

Mimo to, że Zarząd Główny w początkach ostatniej kadencji napływ członków raczej więc hamował, a i później nie kładł specjalnego nacisku na pomnażanie naszych szeregów, stan liczebny członków wzrósł w ostatnim 3-leciu z 64.648 na **96.795**, co stanowi wzrost o **50%**.

Wykres, umieszczony na następnej stronie, ilustruje rozwój liczebny poszczególnych Okręgów.

W rozwoju liczebnym Okręgów K. P. W. zaznacza się szczególnie silny rozrost Okręgu Warszawskiego (130,3%) i Katowickiego (108,4%). Wiemy, że w Okręgach tych od początku istnienia Organizacji wciąganie do życia organizacyjnego pracowników, zatrudnionych w dużych ośrodkach miejskich i zamieszkałych przeważnie poza miejscem pracy, natrafiało na duże trudności. Należyte rozmieszczenie Ognisk, zdobycie lokali, boisk i wogóle stworzenie warunków, umożliwiających prowadzenie aktywnej pracy w Ogniskach, musiało poprzedzić pracę nad powiększeniem kadr członków w tych Okręgach. Dlatego też Okręgi, które ze względu na ciężkie warunki lokalne pozostały w tyle w okresie poprzedniej kadencji, musiały w ciągu ostatnich trzech lat dokonać specjalnie dużego wysiłku organizacyjnego.

Charakterystyczną cechą linji rozwojowej naszej Organizacji jest fakt, że ani wprowadzenie 1-złotowej składki członkowskiej, ani też późniejsze obniżki płac

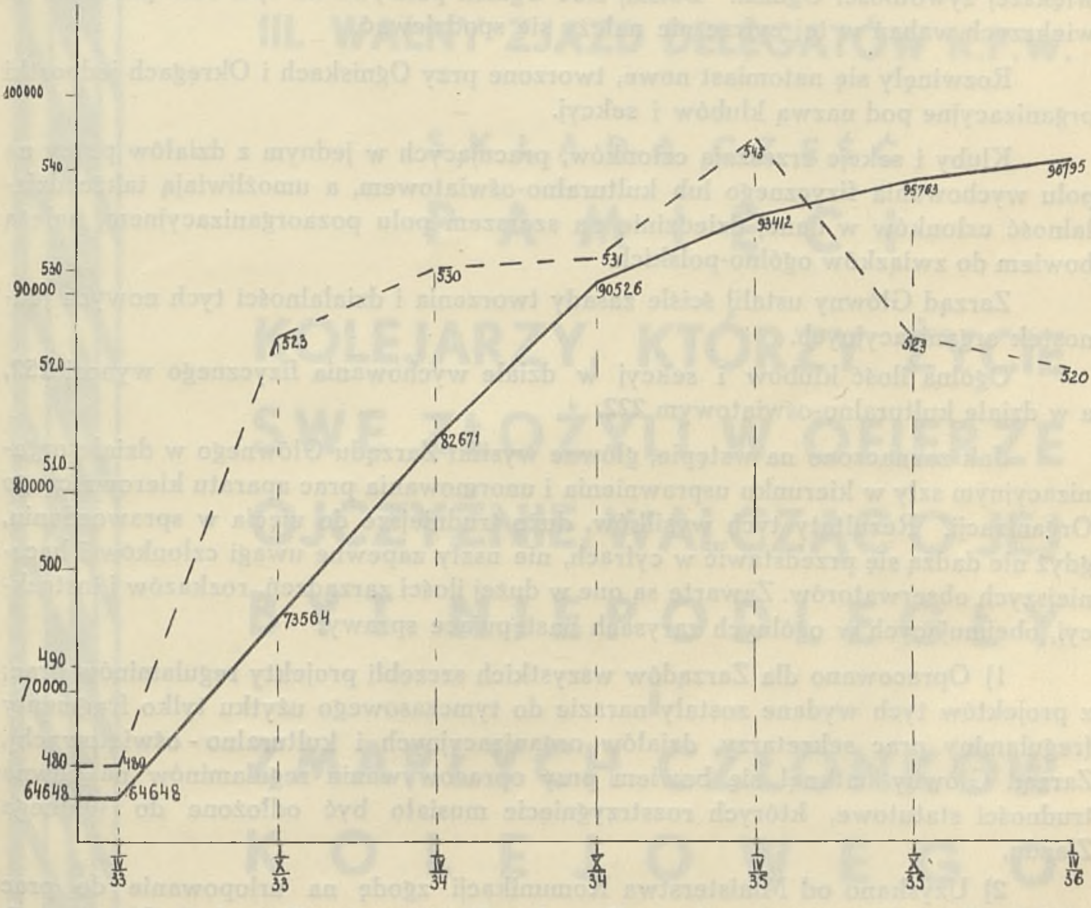

Rozwój liczebny Okręgów K. P. W.

nie odbiły się ujemnie na ogólnym przyroście liczebnym członków. Świadczy to niewątpliwie o wysokiem poczuciu obywatelskiem pracowników kolejowych i głębokiem zrozumieniu celów Organizacji w naszych szeregach.

Cyfrą **96.795** członków osiągnęliśmy **59%** ogólnej ilości kolejarzy, a w niektórych Okręgach procent ten dochodzi do **77.** Jeśli przyjmiemy, że na udział w pracach

Organizacji pewnego odsetku kolejarzy wogóle liczyć nie możemy, czyto ze względu na ich podeszły wiek, czy też szczególne warunki służby, czy wkońcu z innych powodów, musimy sobie powiedzieć, że jesteśmy bliscy kresu ilościowego rozwoju naszej Organizacji i wysiłki nasze coraz to bardziej muszą iść w kierunku pogłębienia rozpoczętych prac.

Liczba członków i Ognisk K. P. W.

Doceniając znaczenie, jakie posiada udział członków rodzin kolejarzy w naszych pracach — szczególnie kulturalno-oświatowych — Zarząd Główny ułatwił im wstępowanie do Organizacji w charakterze członków nadzwyczajnych, obniżając dla nich składkę członkowską do 20 gr. Składka ta, wpłacana bezpośrednio do kasy Ogniska i przeznaczona dla niego całkowicie, wpływa dość znacznie na zasilenie szczupłych funduszów Ognisk.

W członkach nadzwyczajnych, których ilość na dz. 31.III. 1936 doszła do **1.190**, zdobyliśmy przeważnie bardzo czynnych i interesujących się życiem Organizacji współpracowników.

Ilość Ognisk wzrosła w ostatniej kadencji nieznacznie: z 480 na 543, a następnie spadła do 520 w związku ze skomasowaniem zbyt małych, nie wykazujących większej żywotności Ognisk. Dzisiaj sieć Ognisk pokrywa na tyle całe państwo, że większych wahań w tej cyfrze nie należy się spodziewać.

Rozwinęły się natomiast nowe, tworzone przy Ogniskach i Okręgach jednostki organizacyjne pod nazwą klubów i sekcyj.

Kluby i sekcje zrzeszają członków, pracujących w jednym z działów pracy na polu wychowania fizycznego lub kulturalno-oświatowem, a umożliwiają także działalność członków w danej dziedzinie na szerszem polu pozaorganizacyjnem, należą bowiem do związków ogólno-polskich.

Zarząd Główny ustalił ściśle zasady tworzenia i działalności tych nowych jednostek organizacyjnych.

Ogólna ilość klubów i sekcyj w dziale wychowania fizycznego wynosi **152**, a w dziale kulturalno-oświatowym **222**.

Jak zaznaczono na wstępie, główne wysiłki Zarządu Głównego w dziale organizacyjnym szły w kierunku usprawnienia i unormowania prac aparatu kierowniczego Organizacji. Rezultaty tych wysiłków, dużo trudniejsze do ujęcia w sprawozdaniu, gdyż nie dadzą się przedstawić w cyfrach, nie uszły zapewne uwagi członków i baczniejszych obserwatorów. Zawarte są one w dużej ilości zarządzeń, rozkazów i instrukcyj, obejmujących w ogólnych zarysach następujące sprawy:

1) Opracowano dla Zarządów wszystkich szczebli projekty regulaminów prac; z projektów tych wydane zostały narazie do tymczasowego użytku tylko fragmenty (regulaminy prac sekretarzy, działów organizacyjnych i kulturalno - oświatowych), Zarząd Główny natknął się bowiem przy opracowywaniu regulaminów na pewne trudności statutowe, których rozstrzygnięcie musiało być odłożone do Walnego Zjazdu.

2) Uzyskano od Ministerstwa Komunikacji zgodę na urlopowanie do prac w K. P. W. trzeciego pracownika w Zarządzie Głównym i w Zarządach Okręgowych tak, że obecnie działy organizacyjne, wyszkolenia i kulturalno-oświatowe mają swoich referentów urlopowanych.

3) Ogólna ewidencja członków w Ogniskach i Okręgach została uporządkowana i ujednostajniona, przyczem ustalono zasady postępowania w przypadku przeniesienia członka do innego miejsca służbowego lub ubycia z Organizacji.

4) Ustalono zgodnie ze statutem formalne zasady postępowania przy wykluczaniu członków z Organizacji. W okresie ostatniej kadencji Zarząd Główny zatwierdził 17 wniosków o wykluczenie członków z K. P. W.

III. WALNY ZJAZD DELEGATÓW K.P.W.

SKŁADA CZEŚĆ

PAMIĘCI

KOLEJARZY, KTÓRZY ŻYCIE
SWE ZŁOŻYLI W OFIERZE
OJCZYŹNIE, WALCZĄC O JEJ
BYT NIEPODLEGŁY
i
ZMARŁYCH CZŁONKÓW
KOLEJOWEGO
PRZYSPOSOBIENIA
WOJSKOWEGO

5) Założono w Zarządzie Głównym i Zarządach Okręgowych, w formie kartoteki, szczegółowe ewidencje członków Zarządów, kierowników Rejonów, oraz dowódców, instruktorów i przodowników w różnych działach pracy. Kartoteki te, zawierające dane personalne oraz przebieg pracy w K. P. W., są stopniowo uzupełniane opinjami przełożonych organizacyjnych o wynikach pracy i stopniu przydatności danego członka na stanowiska organizacyjne, co w przyszłości znacznie ułatwi racjonalne wykorzystanie członków w Organizacji.

6) Duży nacisk położono na usprawnienie działalności kierowników Rejonów jako organów bezpośrednio koordynujących i kontrolujących pracę w terenie. Podkreślić jednak należy, że duży ruch służbowy wywołuje częste zmiany na tych stanowiskach, co oczywiście odbija się ujemnie na rezultatach pracy.

7) Opracowano wzory nowych sprawozdań półrocznych, dostosowane do zwiększonego zakresu prac Organizacji oraz dające jaśniejszy i pełniejszy obraz prac w terenie. Zasadniczą cechą nowego sprawozdania jest rozdzielenie go na części, odpowiadające poszczególnym działom i opracowywane przez odpowiednich kierowników działów, względnie referentów.

W ten sposób praca nad sprawozdaniem została rozdzielona między ludzi, bezpośrednio kierujących danemi działami, a same sprawozdania mogą być na wyższym szczeblu wykorzystywane równolegle we wszystkich działach.

8) Zwoływanie w Ogniskach zwyczajnych Walnych Zebrań, które przed kilku laty odbywały się w dużej części bez zachowania statutem przewidzianych terminów, stopniowo zostało uregulowane tak, że w 1935 r. już tylko 3% Ognisk przekroczyło przepisany termin, a w r. 1936 wszystkie Ogniska przeprowadziły wybory zgodnie ze statutem w I kwartale tego roku.

Terminowe przeprowadzanie Okręgowych Zjazdów Delegatów natrafiało w niektórych Okręgach na duże trudności ze względów personalnych.

Trudności te zostały jednak przezwyciężone i po odbyciu w 1936 r. Okręgowego Zjazdu w Wilnie, niema obecnie Zarządów Okręgowych, któreby przekroczyły swą kadencję.

9) Niezbędny kontakt osobisty Zarządu Głównego z Zarządami Okręgowemi oraz Zarządów Okręgowych z Zarządami Ognisk, został uregulowany przez urządzanie dwuch dorocznych odpraw — wiosennej i jesiennej — w Zarządzie Głównym i w Zarządach Okręgowych.

Odprawy wiosenne, poświęcone przedewszystkiem udzielaniu wytycznych do prac, odbywają się najpierw w Zarządzie Głównym, następnie w Okręgach, odprawy zaś jesienne, o charakterze przedewszystkiem sprawozdawczym, odbywają się najpierw w Okręgach, a następnie w Zarządzie Głównym.

Niezależnie od styczności osobistej na odprawach, Okręgi zaprowadziły stałą kontrolę pracy Ognisk przez członków Zarządów Okręgowych, a członkowie Zarządu Głównego dokonywali wizytacyj zarówno Zarządów Okręgowych, jak i poszczególnych Ognisk

WŁADZE NACZELNE ORGANIZACJI.

W ciągu ostatniego trzechlecia skład Zarządu Głównego, wybranego na poprzednim Walnym Zjeździe Delegatów, uległ pewnym zmianom, spowodowanym z jednej strony służbowemi przesunięciami personalnemi, z drugiej zaś — koniecznością kooptowania do Zarządu Głównego, zgodnie ze statutem, pewnej ilości współpracowników.

Zarząd Główny, wybrany na Walnym Zjeździe Delegatów w 1933 r., ukonstytuował się w sposób następujący:

Prezes: poseł Starzak Władysław.

Wiceprezesi: inż. Girtler Jan,
mjr. dypl. Patoczka Jarosław,

Sekr. Gen.: Luciński Aleksander.

Skarbnik: Nowaczek Kazimierz.

Członkowie Zarządu: Bułynko Witold,
inż. Godlewski Zygmunt,
mgr. Henisz Emil,
Kogutowski Kazimierz,
Krawczyk Stanisław,
Kułaczkowski Feliks,
Kwiatkowski Ksawery,
Ostrowski Henryk,
inż. Parvi Hieronim,
Pomorski Franciszek.

Z wybranych członków Zarządu zrzekli się mandatów: inż. Girtler Jan w związku z nominacją na Wicedyrektora kolei w Toruniu oraz inż. Godlewski Zygmunt.

Kooptowani zostali do Zarządu Głównego: inż. Hummel Bogumił, któremu Zarząd Główny powierzył pełnienie obowiązków Wiceprezesa, mgr. Białowąs Kazimierz — jako kierownik działu kulturalno-oświatowego, kpt. Baran Józef — jako referent wychowania fizycznego, Juszczyk Jan — jako referent działu organizacyjnego i mgr. Nawrocki Stanisław — jako referent Bratniej Pomocy.

Ponadto do współpracy z Zarządem Głównym w charakterze specjalistów zostali zaproszeni:

w dziale wyszkolenia — kpt. Sobczyński Kazimierz,

w dziale kult.-ośw. — kpt. Kruk-Strzelecki Tadeusz,
— Chmielewski Roman,
— prof. Wolfstal Bronisław,

w redakcji — red. Maślankiewicz Wacław.

Prezes Zarządu Głównego KPW.
Władysław Starzak

Prezes Okręgu Katowice
Edmund Wąsik

Prezes Okręgu Kraków
Kazimierz Prochownik

Prezes Okręgu Lwów
inż. Aleksander Broda

Prezes Okręgu Poznań
inż. Adam Kmita

Prezes Okręgu Radom
inż. Stanisław Pogorzelski

Prezes Okręgu Stanisławów
inż. Stanisław Słotwiński

Prezes Okręgu Toruń
inż. Jan Getler-Girtler

Prezes Okręgu Warszawa
inż. Marian Widawski

Prezes Okręgu Wilno
Michał Puchalski

Główna Komisja Rewizyjna, wybrana na Walnym Zjeździe Delegatów w 1933 r., ukonstytuowała się w sposób następujący:

Przewodniczący: Nowosielski Władysław.
Członkowie: Wierzbicki Stanisław,
Kiersnowski Józef,
Biegański Jan,
Syczak Leon.

Wobec zgonu w dniu 26 marca 1934 r. Przewodniczącego Głównej Komisji Rewizyjnej ś. p. Nowosielskiego Władysława, Przewodniczącym został wybrany Wierzbicki Stanisław, a skład Głównej Komisji Rewizyjnej uzupełniony przez powołanie do Komisji zastępcy, wybranego na Walnym Zjeździe Delegatów, Palimączyńskiego Józefa.

Główny Sąd Koleżeński, wybrany na Walnym Zjeździe Delegatów w r. 1933, ukonstytuował się w sposób następujący:

Przewodniczący: Podworski Stefan.
Członkowie: inż. Hummel Bogumił,
inż. Widawski Marjan,
inż. Rupiński Jan,
Jung Bronisław.

Wobec powierzenia przez Zarząd Główny w roku 1933 obowiązków tymczasowego kierownika Okręgu, a później wybrania na Zjeździe Delegatów Okręgu Warszawskiego Prezesem Okręgu inż. Widawskiego Marjana, kooptowania na członka Zarządu Głównego inż. Hummla Bogumiła i wybrania na Walnem Zebraniu Ogniska Warszawa Praga Prezesem inż. Rupińskiego Jana, wymienieni z uwagi na przepisy organizacyjne stanowisk w Głównym Sądzie Koleżeńskim piastować nie mogli. W skład Głównego Sądu Koleżeńskiego weszli więc zastępcy, wybrani na Walnym Zjeździe Delegatów w r. 1933 i obecnie skład Sądu przedstawia się, jak następuje:

Przewodniczący: Podworski Stefan.
Członkowie: Jung Bronisław,
Segda Włodzimierz,
Katzer Czesław,
Cichoński Władysław.

DZIAŁ WYSZKOLENIA

Szkolenie członków jest jednem z podstawowych zadań Organizacji; prace w tej dziedzinie prowadzą bezpośrednio do realizacji naszych celów, a więc do pomnożenia sił obronnych państwa i postawienia kolejnictwa na najwyższym poziomie sprawności. Jest to więc dziedzina pracy, najściślej zazębiająca się z potrzebami i pracami władz kolejowych i wymagająca wskutek tego dyrektyw i stałej opieki tych władz.

Jeżeli w poprzedniem sprawozdaniu mogliśmy oświadczyć przed Walnym Zjazdem, że poglądy na kierunek wyszkolenia zostały już skrystalizowane i uzgodnione z naczelnemi władzami wojskowemi i kolejowemi oraz, że realizacja programu została rozpoczęta — dzisiaj możemy już przedstawić częściowe wyniki podjętej pracy i uzyskane doświadczenia oraz scharakteryzować dalszą ewolucję poglądów na prace wyszkoleniowe naszej Organizacji.

1. SZKOLENIE WOJSKOWO-KOLEJOWE.

Szkolenie wojskowo-kolejowe, rozpoczęte jesienią 1932 r. z programem jednorocznym, zostało zakończone z końcem 1933 r. i dało wyniki średnie; okazało się bowiem, że program, którego myślą przewodnią było przyswojenie członkom podstawowych wiadomości z innych służb oraz specjalizacja w dziedzinie własnej służby z uwzględnieniem warunków specjalnych, w jakich może się znaleźć kolej, a równolegle z tem elementarne przeszkolenie wojskowe członków — był programem na okres jednego roku zbyt obszernym.

Zarząd Główny opracował zatem nowe wytyczne szkolenia wojskowo-kolejowego, ustalając program dwuletni na okres 1934 — 35 r. Program ten, nieco skorygowany i rozszerzony w porównaniu z poprzednim, zasadniczy kierunek szkolenia pozostawił bez zmiany.

Szkoleniem według programu podstawowego byli objęci członkowie szkoleni po raz pierwszy, względnie ci, którzy w poprzednim okresie nie złożyli z wynikiem pomyślnym egzaminów końcowych. Ponadto opracowano program t. zw. doskona-

„Święto Kolejarza Polskiego" w Poznaniu. Apel ku czci Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Trójbój wojskowo - kolejowy KPW. Konkurencja techniczna: układanie i rozbiórka przęsła z szyn.

lący, który miał na celu utrwalenie i pogłębienie wiadomości, nabytych przez członków podczas pierwszego szkolenia.

Zarówno szkolenie podstawowe, jak i doskonalące obejmowało programy wojskowy i techniczny — ten ostatni rozbity na 3 grupy: ruchową, drogową i mechaniczną.

Szkolenie odbywało się w myśl okólnika Ministerstwa Komunikacji w godzinach służbowych w ilości 2 godzin tygodniowo dla przechodzących program szkolenia podstawowego oraz 1 godziny tygodniowo dla członków doskonalonych, pozatem program przewidywał szkolenie w godzinach pozasłużbowych w ciągu dwuch względnie jednej godziny miesięcznie w obu grupach.

Wyniki tego dwuletniego okresu szkolenia można określić jako zadawalające. Uzyskaliśmy spory zastęp ludzi, których wiadomości wojskowe i techniczne zostały znacznie rozszerzone i objęły zagadnienia, z któremi w codziennej swej służbie nie mają oni okazji się zetknąć. Poza wpojeniem pewnej sumy wiadomości, efekt szkolenia wyraża się przedewszystkiem w odmiennem niejako nastawieniu psychicznem członków przeszkolonych; codzienna bowiem służba kolejowa na szczeblu wykonawczym pociąga za sobą nieodzownie pewną mechanizację ludzi i nie sprzyja bynajmniej rozwojowi inicjatywy i przedsiębiorczości.

Wyjątkowe i trudne sytuacje, w jakich mogą się znaleźć kolejarze na swoich posterunkach służbowych, mogą wprowadzić ich w pewien psychiczny bezwład i spowodować bezradność, zamiast pobudzić inicjatywę i przedsiębiorczość.

Wydaje się, że dla zapobieżenia temu program nasz zdziałał dużo. Praktyczne ćwiczenia, wykonywane przez członków, wskazują im trudności, jakie może napotkać ruch w szczególnych warunkach oraz podają środki zaradcze, przyzwyczajając w ten sposób do przezwyciężania każdej niecodziennej i trudnej sytuacji.

Mając na uwadze konieczność rozwijania zaradności i inicjatywy, Zarząd Główny położył nacisk na to, by w realizacji programu stosowano metody praktycznego szkolenia, oraz by przez organizowanie ćwiczeń polowych mniejszych i większych oddziałów członkowie szkoleni zostali oswojeni z realnemi możliwościami, z jakiemi mogą się spotkać w swej służbie.

Po zakończeniu ostatniego okresu szkolenia w grudniu 1935 r., Zarząd Główny przystąpił do zrewidowania programu i opracowania szczegółowych wytycznych na dalsze okresy.

Wytyczne te, uzgadniane obecnie z kompetentnemi władzami, wejdą w życie z dniem 1 września 1936 r.

2. O B O Z Y.

Jako uzupełnienie wojskowo-kolejowego wyszkolenia członków niespecjalizowanych w służbie drogowej, Zarząd Główny zorganizował obozy letnie przy budowie nowych linij kolejowych, aby w ten sposób członkowie mogli nabyte wiadomości uzupełnić praktycznemi doświadczeniami.

W obozach tych członkowie spędzali swoje urlopy wypoczynkowe, toteż opracowany przez Zarząd Główny program przewidywał tylko do 4 godzin dziennie prac nawierzchniowych, przeznaczając resztę czasu na sporty, gry ruchowe i zajęcia kulturalno-oświatowe.

Pierwszy taki obóz zorganizowano w Druskienikach w lipcu r. 1934. Uczestnicy obozu wykonali wówczas budowę części linji kolejowej od stacji Porzecze do zdrojowiska Druskieniki, wraz z częściowem podniesieniem na podsypkę żwirową i wyładunkiem podsypki.

Obóz K. P. W. w Druskienikach zgromadził 325 członków ze wszystkich dzielnic Polski i przeprowadzony był w trzech dekadach.

Drugi obóz K. P. W. zorganizowano w czasie od 15 lipca do 25 sierpnia 1935 r. we Włocławku w trzech turnusach po 14 dni. Obóz ten zgromadził 163 członków. Uczestnicy obozu K. P. W. we Włocławku pracowali przy układaniu drugiego toru linji Kutno — Toruń.

3. SZKOLENIE ZLECONE PRZEZ MINISTERSTWO KOMUNIKACJI.

Realizacja programu wojskowo-kolejowego już dawno nasunęła myśl wykorzystania aparatu instruktorskiego K. P. W. do częściowego przejęcia prowadzonego z urzędu szkolenia na niższe stanowiska w służbie ruchu; odpowiednie części naszego programu odpowiadały bowiem programowi szkolenia urzędowego.

Ponieważ jednak terminy przeszkolenia fachowego, żądane przez Ministerstwo Komunikacji, nie pokrywały się w r. 1934 z okresami programu wojskowo-kolejowego, szkolenie to musiało być prowadzone oddzielnie, pod nazwą szkolenia zleconego fachowo-ruchowego i wojskowego.

Aby nie stwarzać dwuch rodzajów członków przeszkolonych, program zlecony przez Ministerstwo Komunikacji został uzupełniony do zakresu pełnego wyszkolenia wojskowo-kolejowego tak, że przy odmiennem ustaleniu kolejności szkolenia i podziału na podokresy, w rezultacie oba programy dawały te same wiadomości, a członkowie szkoleni według programu szkolenia zleconego uzyskiwali również stopień członka przeszkolonego, niezależnie od „zaświadczeń o złożeniu egzaminu tymczasowego", wystawianych przez D. O. K. P.

Również i jesienią 1935 r. Organizacja nasza przystąpiła do szkolenia pracowników P. K. P. na stanowiska w służbie ruchu — stosownie do zleceń Ministerstwa Komunikacji.

Szkolenie to, prowadzone dotychczas, nie jest jednak uzupełniane ogólnym programem wojskowo-kolejowym i traktowane jest jako odrębny rodzaj szkolenia.

4. SZKOLENIE WEDŁUG PROGRAMU P. W. OGÓLNEGO.

Szkoleniem wojskowo-kolejowem i zleconem nie zostały objęte odrazu wszystkie nasze Ogniska, gdyż stał temu na przeszkodzie brak odpowiedniej ilości instruk-

bozu wyszkoleniowego KPW. w Druskienikach. Prace przy układaniu nawierzchni linii kolejowej Porzecze — Druskieniki.

Z obozu wyszkoleniowego KPW. we Włocławku przy budowie drugiego toru na linji kolejowej Kutno — Toruń.

torów oraz trudności w zorganizowaniu i nadzorowaniu przez Zarządy Okręgowe szkolenia w tak znacznej ilości Ognisk.

Aby zatem członków naszych przygotować na przyszłość do przejścia kursu wojskowo-kolejowego i urabiać w nich ogólne wartości żołnierskie, jakie rozwija p. w. — opracowano dla nich program p. w. ogólnego.

Szkolenie to prowadzone było wyłącznie w godzinach pozasłużbowych, w porozumieniu z władzami p. w. i przy ich pomocy.

5. INSTRUKTORZY I DOWÓDCY ODDZIAŁÓW.

Zapewnienie odpowiedniej ilości instruktorów dla technicznego szkolenia członków przedstawiało dość poważną trudność.

Pierwsze kadry instruktorów, wyszkolonych przed 1933 r. w ogólnej ilości 329 instruktorów, były niewystarczające do przeprowadzenia normalnego dwuletniego okresu szkolenia 1934 — 35 r.

Biorąc bowiem pod uwagę konieczność specjalizacji instruktorów w dziale ruchu, drogowym i mechanicznym oraz przygotowania po kilku instruktorów jednego działu w silniejszych liczebnie Ogniskach, realizacja programu wymagała zdwojenia ilości instruktorów.

Z tego względu zorganizowano jesienią 1933 r. Okręgowe 2-tygodniowe kursy instruktorskie, których absolwenci w liczbie 278, po rocznej praktyce instruktorskiej z dodatnim wynikiem, zostali mianowani instruktorami K. P. W.

Niezależnie od tego Zarząd Główny postanowił wykorzystać do pracy instruktorskiej tych członków, którzy z tytułu zajmowanych stanowisk służbowych posiadali w swym dziale służby przygotowanie do pracy instruktorskiej. Od tych członków wymagano jedynie dodatkowego egzaminu ze znajomości podręczników K. P. W.

Ponadto mianowani zostali instruktorami K. P. W. oficerowie rezerwy saperów, którzy zadeklarowali chęć współpracy w charakterze instruktorów.

W ten sposób liczba mianowanych instruktorów podniosła się do **590.** Należy jednak zaznaczyć, że nie wszystkich tych instruktorów można było w pełni wykorzystać, gdyż dość znaczne przesunięcia służbowe w ciągu ostatniego trzechlecia nie pozwoliły na ich użycie w Ogniskach, objętych programem szkolenia i dzisiaj Organizacja znowu stoi przed koniecznością dalszego powiększenia kadry instruktorskiej.

Niezależnie od wyszkolenia instruktorów wyspecjalizowanych w poszczególnych działach wyszkolenia technicznego, nieodzowne stało się przeszkolenie dowódców oddziałów K. P. W. Na kursy, zorganizowane w tym celu w r. 1934 i 1935 dla dowódców kompanij i plutonów K. P. W. powołano członków, posiadających dyplomy instruktorskie. Na kursach tych wiadomości fachowe instruktorów uzupełniono w dziedzinie praktycznego dowodzenia oddziałami kolejowemi.

Wojskowe szkolenie członków, prowadzone początkowo niemal wyłącznie przez kadrę instruktorską p. w., stopniowo zostało również przesunięte w dużej części na barki instruktorów Organizacji — stosownie do polecenia Państwowego

Urzędu W. F. i P. W. Wykorzystano w tym celu znaczny zastęp oficerów i podoficerów rezerwy, zwłaszcza tych, którzy stosunkowo niedawno przeszli wyszkolenie wojskowe. Ponieważ jednak praca p. w. wymaga nawet u posiadających zasadnicze przeszkolenie wojskowe pewnego przygotowania specjalnego, w szczególności jeżeli chodzi o metody nauczania — okazało się niezbędne zorganizowanie kursów również i dla tej kategorji instruktorów. 10-dniowe kursy, zorganizowane w 1935 r. ukończyło z wynikiem pomyślnym **103** członków.

6. PODRĘCZNIKI I POMOCE SZKOLNE.

Podstawą do szkolenia członków były „Podręczniki wyszkolenia K. P. W.", których dwa pierwsze tomy ukazały się już w 1932 r. W okresie sprawozdawczym położono nacisk przedewszystkiem na ich uzupełnienie przez opracowanie podręcznika dla służby mechanicznej. Podręcznik ten ukazał się jako tom III w 1935 r. i składa się z dwuch części: „Parowóz i jego obsługa" oraz „Hamulce w ruchu kolejowym". Część nakładu tego podręcznika zakupiło Ministerstwo Komunikacji do użytku służbowego.

Dział wyszkolenia opracował i wydał w druku „Regulamin trójboju drużynowego". Na podstawie tego regulaminu Ogniska szkoliły i eliminowały zespoły, które w konkurencjach marszowej, strzeleckiej i technicznej współzawodniczyły na zawodach Ogniskowych, Okręgowych i Głównych. Zasady trójboju w wyniku 2-letnich doświadczeń zostały ostatnio przez Zarząd Główny nieco zmienione i zmodyfikowane, co znalazło wyraz w nowym regulaminie, wydanym w r. 1936.

Przywiązując szczególną wagę do racjonalnej organizacji ćwiczeń polowych K. P. W., Zarząd Główny opracował i wydał w 1936 r. „Wytyczne do organizacji ćwiczeń K. P. W.".

Podręcznik ten, ujmując szczegółowo zasady przygotowania i przeprowadzania ćwiczeń, podaje kilka przykładów z wzorami rozkazodawstwa i przyczyni się niewątpliwie do podniesienia i wyrównania poziomu ćwiczeń w poszczególnych Okręgach.

Pomoce szkolne w formie tablic, modeli i t. p. były dotychczas wykonywane przeważnie z inicjatywy Zarządów Okręgowych i Ognisk, przyczem Zarząd Główny popierał te poczynania drogą subwencyj. Wspomnieć należy o bardzo pożytecznej inicjatywie Okręgu Radomskiego stworzenia wagonu szkolnego KPW. wyposażonego w broń ćwiczebną, sprzęt do prac nawierzchniowych, sprzęt łączności i t. p. Urządzenie takich wagonów we wszystkich Okręgach ułatwi znacznie kolejne zaopatrywanie Ognisk we wszystko, co do organizacji ćwiczeń jest niezbędne.

7. STRZELECTWO.

Sprawy strzelectwa, stanowiącego podstawową i integralną część wyszkolenia wojskowego, podporządkowane zostały w naszej Organizacji specjalnemu kierownictwu. Powodem było to, że kierownicy działów i referenci wyszkolenia, zajmując się

Zawody strzeleckie podczas „Święta Kolejarza Polskiego" w Poznaniu.

Najlepszy zespół strzelecki KPW — zespół Okręgu Poznańskiego,

Na lewo: drużyna Okręgu KPW. Radom, która brała udział w marszu Szlakiem Kadrówki zajmując jedno z czołowych miejsc (1935 r.).

Niżej: drużyny Okręgów KPW. Warszawa (na lewo) i Katowice (na prawo), które z powodzeniem startowały w marszach Sulejówek — Belweder (1935 i 1936 r.).

w pierwszym rzędzie wyszkoleniem technicznem, nie mieli możności gruntowniejszego opanowania tej gałęzi szkolenia. Postawienie na należytym poziomie strzelectwa wymagało dużej pracy organizacyjnej, gdyż przy ogromnej popularności, jaką strzelectwo się cieszy wśród najszerszych warstw naszych członków, rozwój jego napotykał na duże trudności, ze względu na brak strzelnic, broni, amunicji i wyspecjalizowanych instruktorów.

W ramach działów wyszkolenia zostały więc w Zarządzie Głównym i w Zarządach Okręgowych utworzone specjalne referaty strzelectwa. Z tą chwilą sprawy strzelectwa zostały wyodrębnione również z referatu wychowania fizycznego, który zajmował się niem jako sportem.

Zarząd Główny wydał wytyczne w sprawie broni, rodzajów strzelań i zachowania się na strzelnicach.

Celem ujednostajnienia metod strzelania, zorganizowano Centralny kurs instruktorów i sędziów strzeleckich, na którym przeszkolono **30** instruktorów. Projektowane dalsze przeszkalanie posiadanej kadry instruktorskiej nie zostało dotychczas przeprowadzone z braku kredytów na organizację kursów okręgowych.

Zarządzenie Ministerstwa Komunikacji, zezwalające na wykorzystywanie przez K. P. W. wolnych terenów kolejowych, umożliwiło dalszą intensywną budowę strzelnic. Cyfra 47 strzelnic, jaką przedstawiliśmy na Walnym Zjeździe w r. 1933, wzrosła do **168** strzelnic, któremi rozporządzamy obecnie. Podkreślić należy, że powstanie tych strzelnic, podobnie jak boisk sportowych i innych urządzeń, zawdzięczamy niemal wszędzie pracy członków, przyczem fundusze organizacyjne użyte były przedewszystkiem na pokrycie kosztów materjału.

Wyszkolenie strzeleckie członków musieliśmy oprzeć głównie na strzelectwie małokalibrowem, gdyż urządzanie strzelań z broni wojskowej natrafia na zbyt wielkie przeszkody, zarówno spowodu trudności uzyskania broni i braku odpowiednich strzelnic, jak i spowodu dużego kosztu amunicji.

Aby udostępnić Ogniskom nabywanie broni małokalibrowej, Zarząd Główny w charakterze subwencji dla Okręgów opłacał 50% kosztów kbk., tak, że Ogniska mogły nabywać nowe karabinki w cenie 65 zł., zamiast 130 zł.

W ten sposób w ostatnich dwuch latach zakupiono 436 karabinków dla 366 Ognisk.

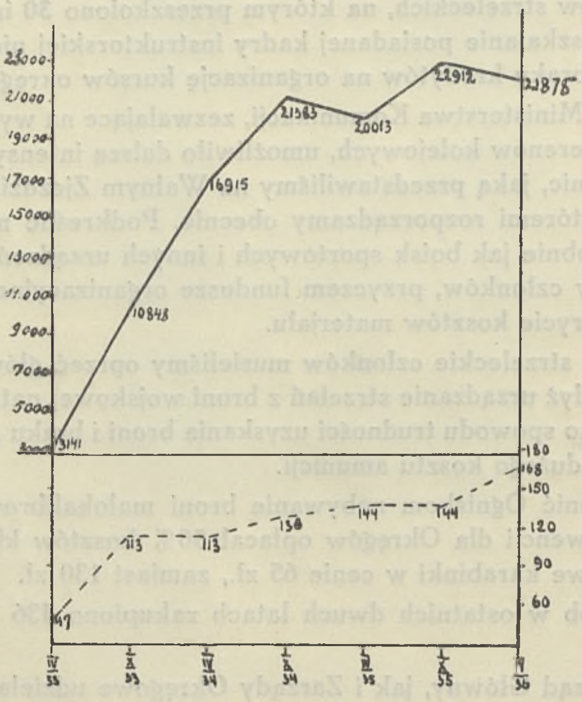
Ponadto Zarząd Główny, jak i Zarządy Okręgowe udzielają subwencyj na zakup amunicji tym Ogniskom, które ze swej strony przeznaczają na ten cel odpowiednie sumy w swych budżetach. Należy jednak zaznaczyć, że wszystkie te dotacje z funduszów organizacyjnych są niewystarczające i ogromna ilość członków opłaca koszta amunicji z własnych funduszów. To właśnie prawdopodobnie najbardziej hamuje masowy rozwój strzelectwa. Jeżeli w tych warunkach członkowie K. P. W. mogli uzyskać **16** odznak strzelców wyborowych, **788** odznak strzeleckich I klasy, **5.817** odznak strzeleckich II kl. i **15.254** odznak strzeleckich III kl., a więc łącznie **21.875** odznak strzeleckich, świadczy to o ogromnem zainteresowaniu strzele-

ctwem wśród członków i każe przypuszczać, że przy większej łatwości uzyskania amunicji, wyniki byłyby jeszcze lepsze.

Mówiąc o rozwoju strzelectwa wśród szerokich mas naszych członków, nie można również pominąć milczeniem podniesienia się poziomu naszej elity strzeleckiej.

Dowodem tego jest dopuszczenie do Narodowych Zawodów Strzeleckich 1934 r. — 13 członków K. P. W., a w 1935 r. — już 31 członków K. P. W., b. dobre wyniki, osiągane przez zespoły K. P. W. na Zawodach Narodowych, jak i na urządzanych corocznie Głównych Zawodach Strzeleckich K. P. W., wreszcie powołanie ostatnio 6 naszych zawodników do obozu treningowego na Olimpjadę.

Rozwój strzelectwa w K. P. W. ilustruje wykres:

——————— Liczba członków, posiadających odznaki strzeleckie.

— — — — — Liczba strzelnic.

Rozwój strzelectwa.

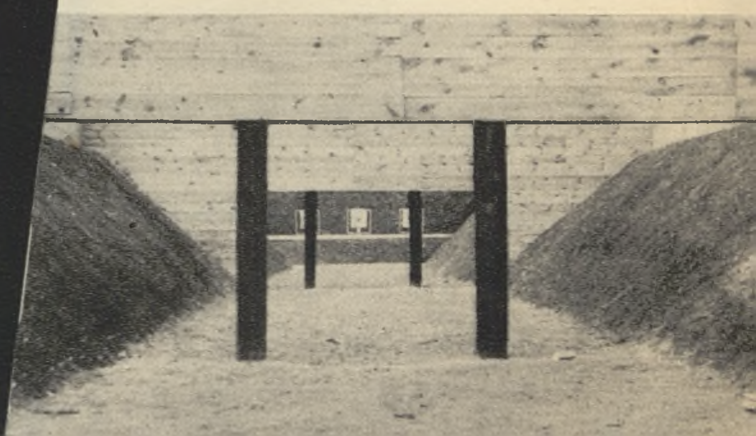

Strzelnica Ogniska KPW. Wągrowiec.

Boisko ze strzelnicą w Ognisku Skalmierzyce.

Strzelnica KPW. w Skarżysku-Kamiennej.

Strzelnica KPW.
w Stanisławowie.

Stadjon KPW. w Poznaniu.

Pawilon na boisku sportowem Ogniska KPW. Warszawa Praga — Warsztaty.

Przystań wioślarska KPW. w Warszawie.

DZIAŁ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Zadania, stawiane naszym członkom w dziedzinie wyszkolenia, wymagają równoległego rozwijania ich sił fizycznych, uodpornienia na trudy, wyrabiania wytrzymałości. Cele te Organizacja osiąga drogą racjonalnego wychowania fizycznego, które pośrednio, polepszając stan zdrowia i rozwijając tężyznę fizyczną członków, wpływa również w znacznym stopniu na dobre ich samopoczucie i ogólną tężyznę moralną.

1. PROGRAM.

Organizacja wychowania fizycznego w K. P. W. musiała pójść w dwuch kierunkach: z jednej strony należało ustalić podstawowy program ogólny, obowiązujący wszystkich szkolonych członków, z drugiej — roztoczyć opiekę nad różnemi rodzajami sportów, uprawianych w poszczególnych środowiskach stosownie do zamiłowań członków i warunków lokalnych.

W ustaleniu podstawowego programu zasadniczą trudność stanowiła duża rozpiętość wieku członków, konieczność dostosowania programu do różnych warunków służby oraz konieczność ograniczenia zakresu ćwiczeń ze względu na równoległe zajęcia członków w dziedzinie wyszkolenia, strzelectwa i kulturalno-oświatowej.

Opracowana przez Zarząd Główny „Instrukcja o wychowaniu fizycznem", wydana w 1935 r., przyjmuje jako podstawowy program 15 ćwiczeń cielesnych w okresie letnim i 10 ćwiczeń w okresie zimowym, których odbycie uprawnia do ubiegania się o Państwową Odznakę Sportową. Pozatem Instrukcja określa zasadnicze „sporty programowe", które członkowie uprawiają stosownie do miejscowych warunków.

Instrukcja ujmuje również organizację i zakres działania referatów w. f. w Zarządach Okręgów i Ognisk oraz określa szczegółowo organizację zawodów Ogniskowych, Okręgowych i Głównych.

2. INSTRUKTORZY.

Realizacja ustalonego w „Instrukcji o wychowaniu fizycznem" programu podstawowego wymagała znacznej ilości instruktorów w. f., jak również instruktorów-specjalistów poszczególnych gałęzi sportu.

W sprawozdaniu z r. 1933 wykazaliśmy 133 instruktorów i przodowników w. f. oraz 91 instruktorów sportów specjalnych; ilość ta wzrosła w okresie sprawozdawczym do **434** instruktorów i przodowników w. f. oraz **245** instruktorów i przodowników sportów specjalnych. Instruktorzy ci zostali przeszkoleni na kursach, urządzanych centralnie przez Zarząd Główny oraz na kursach, organizowanych przez Zarządy Okręgowe, względnie przez Okręgowe ośrodki w. f.

Z kursów instruktorskich, urządzonych przez Zarząd Główny, wymienić należy:

W r. 1933:
1. Kurs kierowników w. f. i instruktorów sportu, przeprowadzony w Okręgowym ośrodku w. f. w Poznaniu 21.VIII. — 9.IX. 1933 r.

W r. 1934:
1. Narciarski kurs instruktorski w Poroninie 21.I. — 3.II. 1934 r.
2. Kurs przodowników gier sportowych w Okręgowym ośrodku w. f. w Poznaniu 31.VII. — 12.VIII. 1934 r.
3. Kurs kierowników i referentów sportowych Ognisk, przeprowadzony w Okręgowym ośrodku w. f. w Poznaniu 21.VIII. — 9.IX. 1934 r.

W r. 1935:
1. Kurs instruktorów i przodowników narciarstwa w Poroninie 14 — 27.I. 1935 r.
2. Kurs referentów w. f. Ognisk, przeprowadzony w Okręgowym ośrodku w. f. w Poznaniu 22.VII. — 10.VIII. 1935 r.

W r. 1936:
1. Instruktorski kurs narciarski w „Kolibie", Zakopane, 13—25.I. 1936 r.
2. Instruktorski kurs narciarstwa nizinnego 10 — 22.II. 1936 r. w Wygodzie — Okręgowy ośrodek w. f. DOK. IX.

Każdy z tych kursów liczył 30 uczestników, po trzech z 9 Okręgów K. P. W. i Ogniska w Ministerstwie Komunikacji.

Poza instruktorami wyszkolonymi na wymienionych kursach, w pracach w. f. naszej Organizacji bierze udział pewna ilość zaangażowanych absolwentów Centralnego Instytutu W. F. lub uniwersyteckich Studjów w. f.

Ostatnio zwrócono uwagę na uzyskiwanie przez instruktorów kwalifikacji sędziów sportowych, co pozwoli nam uniezależnić się przy przeprowadzaniu zawodów od innych organizacyj i ułatwi ustalanie terminów zawodów K. P. W.

3. URZĄDZENIA SPORTOWE.

Podstawowym warunkiem pracy w dziedzinie wychowania fizycznego było posiadanie własnych terenów i urządzeń sportowych. Sprawa ta ma w naszej Organizacji specjalną wagę, gdyż:

1) mamy dużą ilość większych ośrodków kolejowych, pozbawionych wogóle terenów i urządzeń sportowych;

2) w ośrodkach, gdzie istnieją stadjony i boiska miejskie lub innych organizacyj, wyłaniały się poważne trudności w wykorzystywaniu tych urządzeń, gdyż są one często zbyt odległe od miejsc pracy kolejarzy.

Dzięki zezwoleniu Ministerstwa Komunikacji na wykorzystanie nieużytecznych terenów kolejowych na budowę stadjonów i boisk, liczba ich wzrosła ze 104 w 1933 r. do **278**. Jest to dorobek organizacyjny godny podkreślenia, biorąc pod uwagę, że przeznaczone na ten cel tereny stanowiły przeważnie zupełne nieużytki, pokryte często dołami kilkumetrowej głębokości; zniwelowanie ich i stworzenie odpowiedniego podłoża oraz wybudowanie niezbędnych urządzeń wymagało tysięcy rąk i tysięcy godzin pracy, oddanej ochotniczo przez naszych członków.

Wymienić tu należy tak poważne objekty, jak stadjony sportowe w Katowicach, Poznaniu, Warszawie i Wilnie.

4. PRACE W OGNISKACH.

Przyjmując, że członkowie — zgodnie z programem „Instrukcji o wychowaniu fizycznem" po odbyciu ćwiczeń, przewidzianych programem podstawowym, ubiegają się o P. O. S., możemy ilość zdobytych P. O. S. uważać do pewnego stopnia za miernik wyników naszej pracy w dziedzinie wychowania fizycznego.

Ponieważ liczba zdobytych P. O. S. wynosiła w r. 1933 — 8.231, w r. 1934 — 16.271, a w r. 1935 — **19.153**, możemy uważać, że około 25% naszych członków bierze czynny udział w wychowaniu fizycznem.

Jest to odsetek pozornie niewielki, należy jednak wziąć pod uwagę, że wśród naszych członków mamy duży zastęp pracowników niższej służby drogowej, pracujących cały dzień fizycznie na powietrzu i odbywających pozatem przewidziane programem wyszkolenia ćwiczenia techniczne i wojskowe; wolne godziny tych członków bardziej celowe jest przeznaczyć na prace w dziedzinie wychowania obywatelskiego i kulturalno-oświatowej. Duże trudności istnieją w czynniejszem zaangażowaniu do prac w. f. również i pracowników służby ruchu, ze względu na turnusy służby. Niewątpliwie pozostała jednak jeszcze duża ilość pracowników umysłowych i warsztatowych, których ze względu na warunki służby możnaby zachęcić do uprawiania ćwiczeń cielesnych.

Propagowanie gimnastyki oraz tych gałęzi sportu, które są dostępne także i dla członków starszych wiekiem, daje stopniowo rezultaty i niewątpliwie pozwoli jeszcze dość znacznie podnieść procent członków, uprawiających w. f.

Jeżeli chodzi o sporty specjalne, uprawiane przez naszych członków, to pod względem ilości ćwiczących na czoło wysuwa się kolarstwo (3877 członków) i lekkoatletyka (3554 członków). Z roku na rok rozwija się coraz pomyślniej narciarstwo; dla narciarzy naszych stworzyliśmy dogodne warunki przez przygotowanie i otwarcie w górach schronisk K. P. W. oraz organizowanie kursów propagandowych dla początkujących.

5. ZAWODY SPORTOWE.

Zgodnie z „Instrukcją o wychowaniu fizycznem" odbywają się corocznie zawody Ogniskowe, wzgl. międzyogniskowe, zawody Okręgowe, oraz Główne Zawody Sportowe K. P. W. Główne Zawody Sportowe urządzone były w ramach Święta Kolejarza: w r. 1933 w Katowicach, w r. 1934 w Stanisławowie, a w r. 1935 w Poznaniu.

Oprócz tego, poczynając od sezonu 1934/35, organizowano Ogólnopolskie zawody narciarskie o mistrzostwo K. P. W., z których pierwsze odbyły się w Sławsku, drugie — w 1936 r. w Wilnie.

Poziom wszystkich zawodów — zarówno pod względem organizacyjnym, jak i wyników sportowych — należy uznać za wysoki, biorąc pod uwagę, że ich uczestnicy są amatorami, którym warunki służby poważnie utrudniają prowadzenie racjonalnego i systematycznego treningu.

Dobre wyniki na zawodach organizacyjnych kazały naszym zawodnikom i zespołom próbować również swych sił na szerszej arenie, w ogólnych zawodach o mistrzostwa okręgowe i ogólno-polskie, gdzie osiągnęli oni szereg poważnych sukcesów.

Kolejność Okręgów K. P. W. w klasyfikacji ogólnej Głównych Zawodów Sportowych K. P. W. (wraz z wynikami mistrzostw strzeleckich i narciarskich), podaje poniższa tabela:

Miejsce	1932 r.	1933 r.	1934 r.	1935 r.
I.	Wilno	Wilno	Poznań	Poznań
II.	Poznań	Poznań	Wilno	Warszawa
III.	Warszawa	Radom	Warszawa	Kraków
IV.	Katowice	Warszawa	Toruń	Wilno
V.	Radom	Toruń	Kraków	Katowice
VI.	Toruń	Kraków	Radom	Toruń
VII.	Lwów	Katowice	Stanisławów	Radom
VIII.	Stanisławów	Lwów	Lwów	Lwów
IX.	Kraków	Stanisławów	Katowice	Stanisławów

Drużyna siatkówki kobiecej KPW. Kraków, wicemistrz Polski (1936 r.)

Drużyna koszykówki KPW. Poznań, mistrz Polski i jej reprezentacja państwowa.

Drużyna hokejowa KPW. Wilno, jeden z najlepszych hokejowych zespołów Polski.

Drużyna koszykówki KPW. Poznań w meczu z „Polonją".

Czołowi polscy kajakowcy z Ogniska KPW. Kraków Płaszów.

Ósemka Kolejowego Klubu Wioślarskiego przy Ognisku KPW. Bydgoszcz I, zajmującego w tabeli polskich klubów wioślarskich IV miejsce (1935 r.)

Orkiestra reprezentacyjna Okręgu Warszawskiego KPW. pod pomnikiem Arpada w Budapeszcie podczas pobytu na Węgrzech wycieczki kolejarzy polskich.

Najlepszy zespół muzyczny KPW. — orkiestra Okręgu Krakowskiego.

Chór KPW. „Hasło", który wielokrotnie koncertował z powodzeniem tak w kraju, jak i zagranicą.

DZIAŁ KULTURALNO-OŚWIATOWY

Realizacja podstawowych celów K. P. W., ustalonych w programach wyszkolenia wojskowego i technicznego, byłaby tylko połowiczna, gdyby szkolenie to nie znalazło głębszego podłoża ideowego. Kolejarz nietylko musi umieć sobie poradzić w różnych ciężkich sytuacjach — musi on z najgłębszego swego przeświadczenia, bez żadnych rozkazów chcieć poświęcić ofiarnie swą pracę, swój trud i wysiłek, swą wiedzę i umiejętności dla dobra kolejnictwa i państwa.

Praca nad wytworzeniem typu kolejarza - obywatela i żołnierza musi zatem iść równolegle dwiema drogami: obok wojskowego i technicznego przysposobienia członków musi być prowadzone ich przysposobienie psychiczne, wychowanie obywatelskie.

Ten pogląd na rolę prac kulturalno-oświatowych w naszej Organizacji krystalizował się coraz wyraźniej w ostatniem trzechleciu, doprowadzając ostatnio do uznania prac tych za równie ważne, jak prace w dziedzinie wyszkolenia.

1. PROGRAM I KIEROWNICTWO.

Działalność Organizacji w dziedzinie prac kulturalno-oświatowych opierała się nadal na wydanym w r. 1933 „Ramowym programie pracy kulturalno-oświatowej w K. P. W." i „Planie prac kulturalno-oświatowych K. P. W.".

„Ramowy program" łącznie z „Planem" daje rozległe możliwości organizowania pracy kulturalno-oświatowej we wszystkich jej formach. Aby ułatwić prowadzenie tej pracy, Zarząd Główny przystąpił do opracowania instrukcyj wykonawczych, z których zostały już wydane „Instrukcja o masowych wycieczkach" i „Instrukcja w sprawie szkolenia przewodników wycieczkowych".

Organizacja działów kulturalno-oświatowych w Zarządach Okręgowych została uregulowana tymczasowym „Regulaminem prac działów kulturalno-oświatowych", stanowiącym część opracowywanego projektu „Regulaminu prac Zarządów Okręgowych". Regulamin ten przewidział dość znaczną rozbudowę personalną działów kulturalno-oświatowych przez kooptowanie szeregu specjalistów w charakterze

referentów poszczególnych dziedzin pracy kulturalno-oświatowej. Postawienie bowiem na odpowiednim poziomie pracy w tak różnych dziedzinach, jak literacko-naukowa, teatralna, muzyczna, bibljoteczna, wycieczkowa wymaga już daleko idącej specjalizacji.

Wobec znacznej rozbudowy tych działów okazało się niezbędne przydzielenie do prac kulturalno-oświatowych w Zarządach Okręgowych po jednym pracowniku urlopowanym.

2. INSTRUKTORZY.

Szkolenie specjalnych przodowników prac kulturalno-oświatowych zostało już rozpoczęte w poprzednim okresie sprawozdawczym, kiedy Organizacja uzyskała z pierwszego kursu 46 przodowników kulturalno-oświatowych.

W r. 1933 i 1934 przeszkolono na 14-dniowych kursach dalszych 153 przodowników, a dwa kursy 1935 r. doprowadziły ich liczbę do **261**.

Niezależnie od tych kursów, dających ogólne wskazówki co do prowadzenia prac w Ogniskach (przyczem największy nacisk położono na prace świetlicowe), Zarząd Główny zorganizował 15-dniowy kurs dla kierowników zespołów teatralnych; kurs ten ukończyło **44** uczestników.

Celem ujednostajnienia pracy kierowniczej w dziale kulturalno-oświatowym zorganizowano ponadto 7-dniowy kurs dla referentów Okręgowych i Rejonowych, w którym wzięło udział **39** uczestników. W tym samym celu Okręgi organizowały krótkie, kilkudniowe kursy informacyjne dla referentów Ogniskowych.

W ten sposób aparat kierowniczy i instruktorski został w ogólnych zarysach zmontowany, lecz praca ta jest jeszcze daleka końca; duża ilość Ognisk nie posiada jeszcze wogóle przeszkolonych przodowników, a wielu absolwentów kursów nie można uważać za pełnowartościowych instruktorów, zważywszy, że praca ta szczególnie w naszych warunkach wymaga nietylko dużej wiedzy, ale i umiejętności podejścia do ludzi, zainteresowania ich i wciągnięcia do zajęć kulturalno-oświatowych, oraz dużego przytem doświadczenia.

3. ŚWIETLICE I BIBLJOTEKI.

Podstawowym warunkiem organizacji życia kulturalnego w Ogniskach jest posiadanie odpowiednio urządzonej świetlicy.

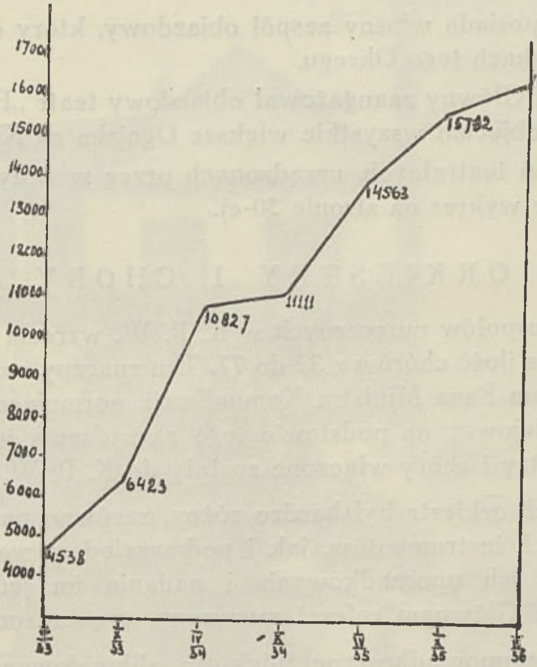
Pierwszym etapem w urządzaniu świetlic było uzyskanie i przystosowanie samych lokali; dzięki przychylnemu stanowisku władz kolejowych znaczna większość Ognisk otrzymała lokale, które mogą służyć jako świetlice.

Wykazana w poprzednich sprawozdaniach ilość 216 świetlic, została w okresie sprawozdawczym niemal podwojona, gdyż wynosi obecnie **428** na ogólną liczbę 520 Ognisk.

W ten sposób prawie wszystkie żywotniejsze Ogniska posiadają już lokale na świetlice, wiele z nich jednak nie posiada jeszcze urządzeń niezbędnych do organizacji życia świetlicowego, a więc odpowiednich mebli, radja i t. p.

Bibljoteki K. P. W. prowadzone są jako Okręgowe bibljoteki wędrowne, oraz jako bibljoteki Ogniskowe.

5 Okręgów posiada bibljoteki wędrowne, składające się z 145 kompletów, wysyłanych do poszczególnych Ognisk. Bibljoteki wędrowne liczą łącznie 18.255 tomów. W Ogniskach posiadamy 170 bibljotek stałych, składających się z 96.228 tomów.

Ilość członków, korzystających z bibljotek.

Pod względem jakości księgozbiory wymagają jeszcze znacznych uzupełnień, gdyż bibljoteki, przejęte przez K. P. W., miały często dość przypadkowy dobór dzieł.

Wzrost czytelnictwa w bibljotekach K. P. W. w ostatniem trzechleciu ilustruje wykres.

4. PRACE W OGNISKACH.

Życie kulturalno-oświatowe w Ogniskach kształtuje się dość różnie, zależnie od miejscowych warunków, zamiłowań i zdolności członków, oraz inicjatywy referentów i przodowników kulturalno-oświatowych.

W małych Ogniskach zajęcia świetlicowe ograniczają się przeważnie do czytelnictwa, audycyj radjowych, gier towarzyskich, oraz organizowania od czasu do czasu odczytów, pogadanek, lub obchodów uroczystych.

Ogniska średnie i większe organizują oprócz tych zasadniczych zajęć dla ogółu członków również i prace w zespołach i sekcjach specjalnych, o których mowa niżej.

5. TEATRALNE ZESPOŁY AMATORSKIE.

Teatralnych zespołów amatorskich mamy stosunkowo dużo, gdyż **188**. Pozatem istnieje 61 zespołów recytacyjnych.

Okręg Toruński posiada własny zespół objazdowy, który daje przedstawienia w poszczególnych Ogniskach tego Okręgu.

W r. 1933 Zarząd Główny zaangażował objazdowy teatr „Przodownica", który w ciągu kilku miesięcy objechał wszystkie większe Ogniska na Kresach Wschodnich.

Ilość przedstawień teatralnych, urządzonych przez zespoły K. P. W. w ostatniem trzechleciu, podaje wykres na stronie 30-ej.

6. ORKIESTRY I CHÓRY.

Ilość orkiestr i zespołów muzycznych w K. P. W. wzrosła w okresie sprawozdawczym z 62 do **175**, a ilość chórów z 32 do **77**. Ten znaczny rozrost spowodowany był głównie zarządzeniem Pana Ministra Komunikacji, normującem zakres działania K. P. W. i Rodziny Kolejowej; na podstawie tego zarządzenia istniejące na terenie kolejowym luźne orkiestry i chóry włączone zostały do K. P. W.

Poziom przejętych orkiestr był bardzo różny, zarówno pod względem składu liczebnego i posiadanych instrumentów, jak i pod względem wartości artystycznej. Celem organizacyjnego ich uporządkowania i nadania im jednolitego kierunku, utworzono w Zarządzie Głównym referat muzyczny, prowadzony przez fachowca.

Orkiestry zostały uporządkowane (niektóre zlikwidowano) i podzielone na kategorje. W r. 1935 Zarząd Główny przeprowadził eliminację drogą konkursów międzyokręgowych, a następnie głównego konkursu orkiestr i chórów K. P. W. w Warszawie, w którym wzięły udział 4 orkiestry dęte, 2 symfoniczne, oraz 4 chóry.

Konkurs ten wykazał b. wysoki poziom artystyczny naszych zespołów. Pierwsze miejsce w konkursie orkiestr dętych K. P. W. zajęła orkiestra Okręgu Krakowskiego (dyr. F. Gemrot), drugie — orkiestra Okręgu Warszawskiego (dyr. R. Z. Zakrzewski), trzecie — orkiestra Okręgu Poznańskiego (dyr. St. Sternalski). W konkursie orkiestr symfonicznych pierwsze miejsce przyznano orkiestrze krakowskiej przed poznańską. W konkursie chórów zwyciężył chór K. P. W. „Hasło" z Poznania (dyr. dr. Z. Latoszewski), znany z wielu występów tak w kraju, jak i zagranicą. Drugie miejsce jury przyznało chórowi K. P. W. ze Lwowa (dyr. A. Stadler), trzecie — chórowi K. P. W. z Wilna (dyr. A. Czerniawski).

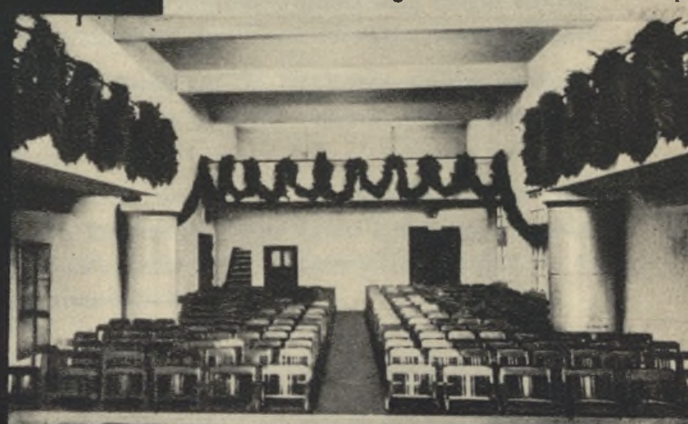

Niektóre ze świetlic KPW., wybudowanych przeważnie własnemi siłami członków KPW.:

w Karsznicach, w Jarocinie,

w Turmoncie.

Sala teatralna w Ognisku KPW. Ostrów Wlkp.

Wnętrze świetlicy KPW. w Chyrowie.

W świetlicy Ogniska KPW. Orzesze.

7. KURSY OŚWIATOWE I SPECJALNE.

Ogniska organizują u siebie częstokroć kursy, mające na celu bądź podniesienie oświaty wśród niższych pracowników (kursy dokształcające, kursy dla analfabetów), bądź też kursy fachowe, przygotowujące członków do egzaminów służbowych, lub też ułatwiające pełnienie służby (jak kurs języków obcych, zorganizowany w Okręgu Krakowskim dla konduktorów).

Kursy te cieszą się dość znaczną frekwencją.

8. WYCIECZKI.

Akcja wycieczkowa, która początkowo miała w K. P. W. niemal wyłącznie charakter rozrywkowy i turystyczny, została włączona do prac kulturalno-oświatowych, jako jeden z poważnych środków wychowawczych i oświatowych. Zarząd Główny opracował specjalną instrukcję o organizowaniu wycieczek, kładąc nacisk na to, by każda wycieczka była odpowiednio przygotowana i pokierowana tak, by dała uczestnikom obok godziwej rozrywki odpowiednie wiadomości o kraju, jego bogactwach naturalnych, przemyśle, ludności, zwyczajach, jego historji i sztuce.

Organizowane w myśl tych zasad wycieczki cieszyły się dużem powodzeniem wśród członków i ich rodzin. Świadczy o tem cyfra 661 wycieczek, urządzonych w ubiegłym sezonie letnim. Oprócz wycieczek, organizowanych przez poszczególne Ogniska, każdy Okręg organizował co roku jedną wycieczkę okręgową, mając do dyspozycji specjalny pociąg wycieczkowy, przyznany przez Pana Ministra Komunikacji.

W r. 1935 większa część wycieczek udawała się do Krakowa, celem złożenia hołdu prochom Marszałka Józefa Piłsudskiego, oraz wzięcia udziału w sypaniu kopca na Sowińcu.

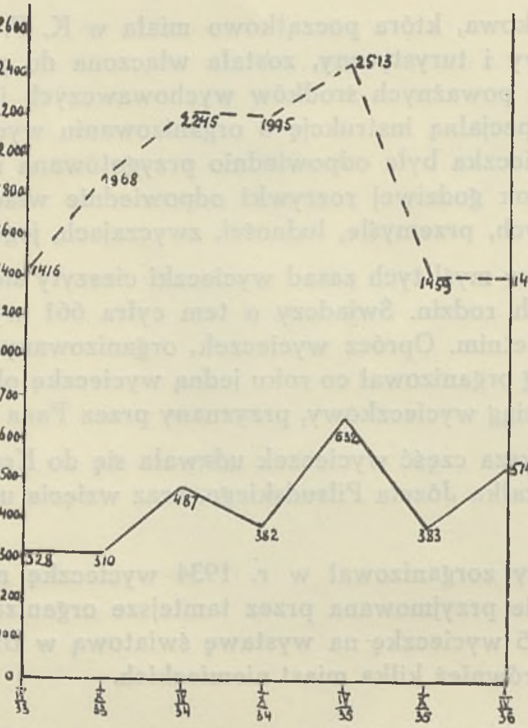
Zarząd Główny zorganizował w r. 1934 wycieczkę na Węgry, gdzie była ona bardzo serdecznie przyjmowana przez tamtejsze organizacje kolejowe i społeczeństwo, a w r. 1935 wycieczkę na wystawę światową w Brukseli; wycieczka ta zwiedziła po drodze również kilka miast niemieckich.

9. AKADEMJE, OBCHODY, UROCZYSTOŚCI.

Niemal we wszystkich Ogniskach urządzane były z okazji świąt państwowych, rocznic historycznych, lub ważnych w życiu państwowem wydarzeń, akademje i uroczyste obchody, których program wypełniały produkcje zespołów działu kulturalno-oświatowego.

Program tych akademij i obchodów starano się możliwie urozmaicić, zrywając z szablonem, według którego urządzane są zwykle podobne uroczystości. Zarząd Główny systematycznie udzielał Ogniskom odpowiednich wskazówek, wydając zbiory tekstów, ustalając przykładowe programy i t. p.

W akademjach brały udział liczne rzesze członków i ich rodzin, a także — szczególnie w miastach prowincjonalnych — społeczeństwo pozakolejowe. Ilość tych imprez w okresie sprawozdawczym ilustruje poniższe zestawienie. Znaczne zmniejszenie się ich ilości w okresie letnim 1935 r. tłomaczy się żałobą narodową po zgonie Marszałka Piłsudskiego.

——— Ilość przedstawień teatralnych.

– – – – Ilość akademij, obchodów i uroczystości.

Przedstawienia teatralne, akademje i uroczystości.

„Święto Kolejarza Polskiego" w Poznaniu. Defilada oddziałów KPW.

ODZNACZENI
ZŁOTĄ ODZNAKĄ ZASŁUGI K. P. W.
(w kolejności nadania odznaki)

Starzak Władysław
Inż. Butkiewicz Michał
Płk. dypl. Kiliński Władysław
Inż. Girtler Jan
Mjr. dypl. Patoczka Jarosław
Ś. p. Nowosielski Władysław
Inż. Hummel Bogumił
Stabiński Stanisław
Welz Bronisław
Wąsik Edmund
Inż. Janczur Leopold
Inż. Dziekoński Włodzimierz
Prochownik Kazimierz
Puchalski Michał
Inż. Broda Aleksander
Mgr. Henisz Emil
Inż. Widawski Marjan
Wierzbicki Stanisław
Płk. dypl. Zborzil Józef
Ppłk. dypl. Cetnerowski Z.
Inż. Błaszczyk Henryk

ODZNACZENI SREBRNĄ ODZNAKĄ ZASŁUGI K. P W.
(alfabetycznie)

ZARZĄD GŁÓWNY
Kpt. Baran Józef
Bułynko Witold
Juszczyk Jan
Kogutowski Kazimierz
Krawczyk Stanisław
Kwiatkowski Ksawery
Luciński Aleksander
Maślankiewicz Wacław
Nowaczek Kazimierz
Ostrowski Henryk
Inż. Parvi Hieronim
Pomorski Franciszek

OGNISKO MIN. KOMUNIKACJI
Mjr. dypl. Chmura Wład.
Mjr. dypl. Ehrlich January
Kietliński Bronisław
Mjr. Ojrzanowski Piotr

OKRĘG KATOWICE
Bałda Artur
Gondzik Józef
Górny Józef
Janota Franciszek
Janotta Wojciech
Józek Paweł
Kamiński Walerjan
Konieczny Feliks
Kubella Ferdynand
Latasz Władysław
Linowski Stanisław
Murek Wilhelm
Nowak Tadeusz
Richter Jan
Stebel Józef
Uher Augustyn
Wilczyk Franciszek

OKRĘG KRAKÓW
Błoński Władysław
Boroń Emil
Dr. Chmiel Józef
Gemrot Ferdynand
Mgr. Gorzecki Włodz.
Kubica Stanisław
Łyczko Andrzej
Mitkowski Zygmunt
Olesiak Eugenjusz
Inż. Palimączyński Józef
Przybyłka Władysław
Dr. Rosiek Wilhelm
Różycki Tadeusz
Sadowski Emil
Seremak Andrzej
Targ Stanisław
Wadowski Józef
Ziąbek Wiktor
Zduń Stanisław

OKRĘG LWÓW
Chłodnicki Tadeusz
Grochowski Piotr
Köhler Ferdynand
Kryszczyński Jan
Laskowski Mieczysław
Lech Władysław
Limbach Karol
Inż. Sawicki Bronisław
Inż. Szelc Antoni
Szumski Jan
Voelpeld Eugenjusz

OKRĘG POZNAŃ
Ś. p. Berg Jakób
Biegański Jan
Inż. Bittenek Czesław
Mgr. Chrobak Józef
Inż. Ciesielski Zygmunt
Dobrowolski Bronisław
Falkowski Karol
Garstecki Franciszek
Kamola Piotr
Kujawa Franciszek
Kupś Radosław
Mikuła Władysław
Modrzyk Brunon
Nedbal Tytus
Ochotny Marcin
Mgr. Patera Wojciech
Raburski Józef
Sadlik Eugenjusz
Stroiński Edmund
Świgoń Franciszek
Trzeciak Michał
Wodny Antoni
Zapytowski Nikodem
Żak Roman

OKRĘG RADOM
Bartosik Edward
Blicharz Józef
Bojankowski Stanisław
Cichoński Władysław
Klawe Edward
Lasocki Mieczysław
Lipczyński Wincenty
Lipiński Konstanty
Solecki Stanisław
Szymielewicz Wacław

OKRĘG STANISŁAWÓW
Bandrowski Zbigniew
Inż. Bęben Henryk
Czerkawski Wacław
Janig Włodzimierz
Klimaszewski Mieczysław
Siwoń Stanisław
Inż. Słotwiński Stanisław
Walter Franciszek

OKRĘG TORUŃ
Auguściński Baltazar
Barański Stefan
Boss Marjan
Ciechanowski Paweł
Dombek Paweł
Gradolewski Jan
Hoffman Franciszek
Kiszycki Wojciech
Kukliński Franciszek
Kusowski Franciszek
Kwaśniewski Aleksander
Lapis Władysław
Lewandowski Bernard
Majtkowski Stefan
Masłowski Antoni
Mgr. Matejski Franciszek
Matusiak Stefan
Muszyński Paweł
Najda Michał
Inż. Nehrebecki Stanisław
Okoński Władysław
Prus Szymon
Steidt Roman
Syczak Leon
Wiśniewski Zdzisław
Zając Józef

OKRĘG WARSZAWA
Chełmoński Piotr
Dąbrowski Zygmunt
Dobrowolski Roman
Dudzik Stanisław
Głowa Piotr
Kicman Józef
Inż. Konieczny Jarosław
Kulbat Józef
Makowski Jan
Milkowski Walerjan
Pawelec Wiktor
Piorunowski Mieczysław
Poniatowski Wacław
Smoliński Władysław
Tomaszewicz Adam
Wciślicki Józef
Wiechowski Celestyn
Wiśniewski Wacław
Wojtyra Wacław
Zabielski Jan

OKRĘG WILNO
Bancewicz Dowgielewicz J.
Kisiel Andrzej
Kobus Bolesław
Kromplewski Kazimierz
Krzysztanowski Mikołaj
Maliszewski Rajmund
Moskwa Kazimierz
Moszczyński Feliks
Nowaczek Kazimierz
Pankiewicz Romuald
Inż. Popławski Marjan
Wiśniewski Augustyn
Inż. Witort Czesław
Wróblewski Antoni

„ŚWIĘTO KOLEJARZA POLSKIEGO" i INNE UROCZYSTOŚCI

„ŚWIĘTO KOLEJARZA POLSKIEGO".

Corocznie na jesieni Kolejowe Przysposobienie Wojskowe urządza swe „Święto Kolejarza Polskiego". Święto to odbywa się co roku w innej miejscowości, będącej siedzibą Okręgu K. P. W. i stanowi pokaz dorobku organizacyjnego K. P. W.

Na program święta składają się więc: rewja oddziałów K. P. W., demonstrująca wobec całego społeczeństwa gotowość żołnierską Kapewiaków, zawody w trójboju wojskowo-kolejowym, będące wszechstronną próbą wyszkolenia strzeleckiego, marszowego i techniczno-kolejowego drużyn K. P. W., zawody sportowe, jako pokaz sprawności fizycznej, wreszcie wieczór artystyczny z popisami zespołów muzycznych i śpiewaczych K. P. W. Pozatem w dniach święta Organizacja wręcza swe „Odznaki zasługi" członkom, którzy wyróżnili się ofiarną pracą dla jej dobra, święci nowe sztandary Okręgów i Ognisk, urządza pokazowe ćwiczenia wojskowo-kolejowe itd.

Z roku na rok „Święto Kolejarza Polskiego" ma ramy coraz szersze, stając się wspaniałą manifestacją dorobku społecznego kolejarzy.

W czasie ostatniej kadencji święta te odbyły się:

w 1933 r. — w Katowicach przy czynnym udziale około 5000 członków, w tem 360 zawodników i 1680 ludzi w oddziałach pod bronią;

w 1934 r. — w Stanisławowie przy czynnym udziale około 3000 członków, w tem 450 zawodników, 831 ludzi w oddziałach pod bronią:

w 1935 r. — w Poznaniu przy czynnym udziale około 6000 członków, w tem 600 zawodników i 2000 ludzi w oddziałach pod bronią.

„ŚWIĘTA PRACY".

„Święta pracy" urządzane były od r. 1933 w większości Ognisk. Święta te, których myślą przewodnią jest wykonanie przez członków własnemi siłami pracy po-

żytecznej dla Ogniska, kolejnictwa czy danej miejscowości, wykazały szeroką inicjatywę i dużą pomysłowość Ognisk. W dniach „Święta pracy" wykonano lub wykończono budowę szeregu boisk, strzelnic, urządzeń świetlicowych, ogródków i kwietników i t. d.

NABOŻEŃSTWA ŻAŁOBNE.

Corocznie w dniu Zadusznym lub w dniach następnych zarówno Zarząd Główny, jak i poszczególne Zarządy Okręgów i Ognisk — aby utrwalić pamięć o kolejarzach, którzy życie swe złożyli w ofierze Ojczyźnie i o zmarłych członkach Organizacji — urządzały nabożeństwa żałobne za dusze poległych i zmarłych pracowników kolejowych. Na nabożeństwa te przybywali przedstawiciele władz i członkowie Ognisk z rodzinami.

OBCHODY GWIAZDKOWE.

Ogniska K. P. W. samodzielnie, lub wspólnie z Kołami Rodziny Kolejowej urządzają w okresie Świąt Bożego Narodzenia „gwiazdki" dla dzieci kolejarzy. Uroczystości te, przyczyniające się bardzo do zbliżenia członków Ognisk, cieszyły się ogromną frekwencją dziatwy kolejowej. W wielu Ogniskach podczas „gwiazdki" wręczano dzieciom uboższych rodziców praktyczne podarunki, a całą dziatwę obdarowywano słodyczami.

*

PO ZGONIE MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO.

Uroczystości żałobne w związku ze zgonem Wodza Narodu, Marszałka Józefa Piłsudskiego odbyły się we wszystkich Ogniskach K. P. W.

Bezpośrednio po zgonie Marszałka Józefa Piłsudskiego odczytano w Ogniskach przed frontem oddziałów Orędzie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, rozkaz Dyrektora P. U. W. F. i P. W. oraz rozkaz Prezesa Zarządu Głównego K. P. W., a w Ogniskach, posiadających sztandary, nałożono na nie krepę.

W uroczystościach pogrzebowych w Warszawie wzięły udział wszystkie poczty sztandarowe Organizacji oraz 6 kompanij K. P. W. pod bronią. Na trasie przejazdu pociągu żałobnego miejscowe Ogniska K. P. W. wystawiły kompanje honorowe, a w pogrzebie w Krakowie wzięły udział wszystkie poczty sztandarowe, 3 kompanje pod bronią oraz delegacje Zarządu Głównego i wszystkich Okręgów.

CZŁONKOWIE HONOROWI K. P. W. i „ODZNAKA ZASŁUGI K. P. W."

Wykonując uchwałę II Walnego Zjazdu Delegatów, Zarząd Główny zwrócił się do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Ignacego Mościckiego z prośbą o przyjęcie godności Członka Honorowego Organizacji. Pan Prezydent, przychylając się do prośby Zarządu Głównego, zgodził się na to zaszczytne wyróżnienie naszej Organizacji i w dniu 13 grudnia 1934 r. podczas audjencji, udzielonej delegacji Zarządu Głównego, przyjął z rąk delegacji dyplom Członka Honorowego Kolejowego Przysposobienia Wojskowego, przyczem oświadczył:

„Szczególnie mnie cieszy, że otrzymuję członkostwo honorowe od kolejarzy, gdyż przyglądając się ich pracy, widzę w nich wysokie cechy obowiązkowości i sumienności, które — w połączeniu z uświadomieniem potrzeb państwa i głębokiem poczuciem ideowem — dają najwyższy typ obywatela"

Uchwałą II Walnego Zjazdu Delegatów ustanowiona została „Odznaka Zasługi K. P. W.". W myśl regulaminu odznaki do przyznawania jej uprawniona jest kapituła, w której skład wchodzą członkowie Prezydjum Zarządu Głównego oraz wszyscy Prezesi Okręgów K. P. W.

Dotychczas odznaka była przyznawana 3-krotnie: w latach 1933, 1934 i 1935, w ramach rocznych kontyngentów, ustalonych regulaminem, przyczem od roku 1934 uroczystość nadania odznak połączona została ze „Świętem Kolejarza Polskiego".

Nazwiska odznaczonych podane są na osobnej tablicy.

CZŁONKOWIE HONOROWI K. P. W. i „ODZNAKA ZASŁUGI K. P. W."

Wykonując uchwałę II Walnego Zjazdu Delegatów, Zarząd Główny zwrócił się do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Prof. Ignacego Mościckiego z prośbą o przyjęcie godności Członka Honorowego Organizacji. Pan Prezydent, przychylając się do prośby Zarządu Głównego, zgodził się na to zaszczytne wyróżnienie naszej Organizacji i w dniu 13 grudnia 1934 r. podczas audiencji, udzielonej delegacji Zarządu Głównego, przyjął z rąk delegacji dyplom Członka Honorowego Kolejowego Przysposobienia Wojskowego, przyczem oświadczył:

„Szczególnie mnie cieszy, że otrzymuję członkostwo honorowe od kolejarzy, gdyż przyglądając się ich pracy, widzę w nich wysokie cechy obowiązkowości i sumienności, które — w połączeniu z uświadomieniem potrzeb państwa i głębokiem poczuciem ideowem — dają najwyższy typ obywatela".

Uchwałą II Walnego Zjazdu Delegatów ustanowiona została „Odznaka Zasługi K. P. W.". W myśl regulaminu odznaki do przyznawania jej uprawniona jest kapituła, w której skład wchodzą członkowie Prezydjum Zarządu Głównego oraz wszyscy Prezesi Okręgów K. P. W.

Dotychczas odznaka była przyznawana 3-krotnie: w latach 1933, 1934 i 1935, w ramach rocznych kontyngentów, ustalonych regulaminem, przyczem od roku 1934 uroczystość nadania odznak połączona została ze Świętem Kolejarza Polskiego.

Nazwiska odznaczonych podane są na osobnej tablicy.

WSPÓŁPRACA Z INNEMI ORGANIZACJAMI

Po zgonie Wodza Narodu, Marszałka Piłsudskiego powstał z inicjatywy Zarządu Głównego K. P. W. „Główny Komitet Kolejowy Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego", który postawił sobie za zadanie współdziałanie na terenie kolejnictwa z Naczelnym Komitetem, pozostającym pod przewodnictwem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i przeprowadzenie wśród kolejarzy akcji zbierania składek na cele Komitetu Naczelnego.

Komitet, do którego zgłosiło akces 16 organizacyj i związków zawodowych pracowników kolejowych, z Rodziną Kolejową na czele, zwrócił się do kolejarzy z apelem o wzięcie udziału w zbiórce, prowadzonej w całem społeczeństwie. Na podstawie uchwał, powziętych na specjalnych zebraniach w szeregu większych ośrodków kolejowych, Komitet ustalił wysokość składki na ½ % miesięcznego uposażenia w ciągu lat dwóch. Zbierane w tej wysokości składki przyniosą około 3 miljonów złotych. Kolejarze solidarnie poparli akcję Komitetu i do miesiąca marca 1936 r. zebrali wśród siebie sumę ponad miljon złotych, wysuwając się na czoło wśród innych grup społecznych. Jest to jeden z dowodów głębokiego pietyzmu, jakim społeczeństwo kolejowe otacza pamięć zmarłego Wodza Narodu.

Przewodniczącym Komitetu był Prezes Zarządu Głównego K. P. W. poseł Władysław Starzak.

*

Szczególnie blisko Kolejowe Przysposobienie Wojskowe współpracowało z Rodziną Kolejową, organizacją, która, podobnie jak K. P. W. ma charakter powszechny. Ideowy kierunek prac Rodziny Kolejowej odpowiada ściśle kierunkowi prac K.P.W., dlatego też tak Zarządy Główne obu organizacyj, jak Zarządy Okręgowe oraz Zarządy Ognisk K. P. W. i Kół Rodziny Kolejowej współdziałały stale. W piśmie K. P. W. do ostatnich czasów znajdował się oficjalny „Dział Rodziny Kolejowej", będący symbolem łączności obu organizacyj.

Zarząd Główny utrzymywał kontakt i współpracował również z innemi organizacjami, uważając sprawę skonsolidowania społeczeństwa kolejowego i skoordynowania działalności organizacyj, pracujących na terenie kolejnictwa, za rzecz niezmiernie ważną.

*

Ogniska K. P. W. współpracowały bardzo często z innemi organizacjami p. w., przedewszystkiem z Oddziałami Związku Strzeleckiego i Pocztowego Przysposobienia Wojskowego.

Dom KPW. im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Gdyni.

Hall.

Sala teatralna.

Sala świetlicowa.

Dom KPW. „Koliba" w Zakopanem.

D O M Y K. P. W.

Prowadzony przez Zarząd Główny w wynajętym na ten cel budynku od r. 1931 „Obóz K. P. W." w Poroninie, miał na celu pomieszczenie organizowanych przez Zarząd Główny kursów i obozów, w szczególności kursów narciarskich i obozów wypoczynkowych dla dzieci członków oraz umożliwienie członkom i ich rodzinom spędzenia urlopów na warunkach możliwie dogodnych. Pierwotnie Zarząd Główny nosił się z zamiarem nabycia tego budynku na własność, jednak projekt ten okazał się niemożliwy do zrealizowania.

Z inicjatywy Zarządu Okręgu Toruńskiego i przy wydatnej jego pomocy, Zarząd Główny przystąpił w r. 1934 do budowy własnego domu w Gdyni.

Dom K. P. W. im. Marszałka J. Piłsudskiego w Gdyni został uroczyście otwarty dnia 17 listopada 1935 r. Jest to budynek 4-piętrowy, obecnie całkowicie już wykończony i urządzony, posiadający salę teatralną na 400 osób (obecnie największa sala w Gdyni) oraz pomieszczenia w pokojach na 160 osób.

Dom, zaprojektowany jako duże schronisko dla przybywających z całej Polski wycieczek K. P. W., w zupełności odpowiada temu celowi; położony w bezpośredniej bliskości dworca, zaopatrzony w umywalnie i prysznice na każdem piętrze — umożliwia b. dogodne i tanie pomieszczenie masowych wycieczek.

Dom wzniesiony został przy ofiarnem współdziałaniu kolejarzy z całego Pomorza i współpracy członków Ogniska K. P. W. w Gdyni. Plany domu wykonał bezinteresownie i budową kierował inż. Tadeusz Wyszomirski.

Koszt budowy domu wyniósł zł 229.269,59.

Chcąc wykonać uchwałę II. Walnego Zjazdu Delegatów, dotyczącą budowy lub nabycia własnego domu w górach, Zarząd Główny poszukiwał odpowiedniego objektu przez czas dłuższy.

W 1935 r. nadarzyła się okazja nabycia w Zakopanem na dogodnych warunkach stylowej willi projektu Witkiewicza wraz z parcelą 11.000 m². Dom ten zakupiony

został z początkiem jesieni 1935 r. za sumę zł. 79.457 i po pewnych przeróbkach i ogólnym remoncie oddany został do użytku w grudniu 1935 r. W obecnym swoim stanie dom posiada pomieszczenia użytku ogólnego jak stołownię, świetlicę, czytelnię, umywalnie i łazienki, oraz sypialnie zbiorowe na 40 osób — nadaje się więc na pomieszczenie kursów i wycieczek.

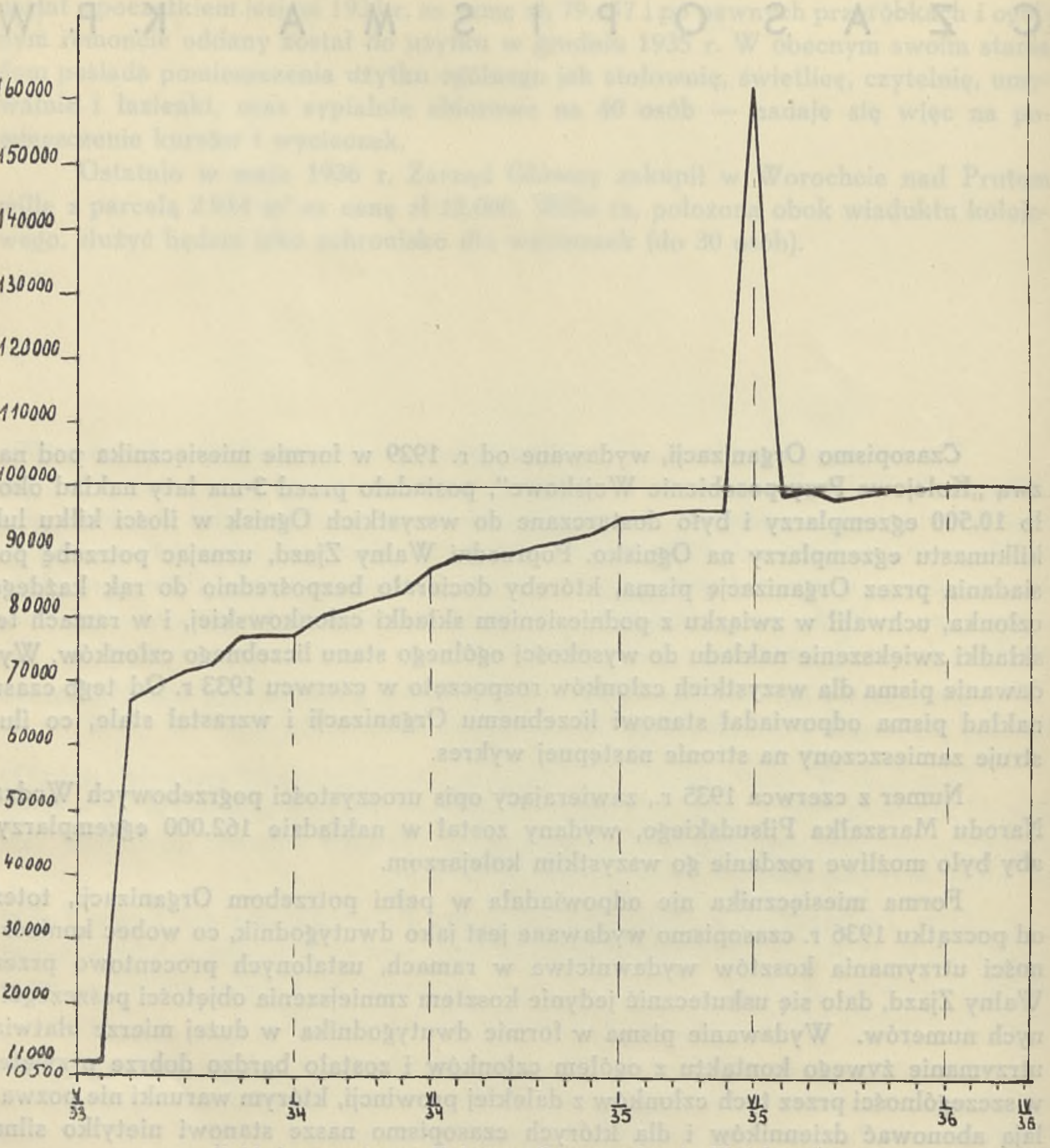
Ostatnio w maju 1936 r. Zarząd Główny zakupił w Worochcie nad Prutem willę z parcelą 2.914 m^2 za cenę zł 12.000. Willa ta, położona obok wiaduktu kolejowego, służyć będzie jako schronisko dla wycieczek (do 30 osób).

Czasopismo Organizacji, wydawane od r. 1929 w formie miesięcznika pod nazwą „Kolejowe Przysposobienie Wojskowe", posiadało przed 3-ma laty nakład około **10.500** egzemplarzy i było dostarczane do wszystkich Ognisk w ilości kilku lub kilkunastu egzemplarzy na Ognisko. Poprzedni Walny Zjazd, uznając potrzebę posiadania przez Organizację pisma, któreby docierało bezpośrednio do rąk każdego członka, uchwalił w związku z podniesieniem składki członkowskiej, i w ramach tej składki zwiększenie nakładu do wysokości ogólnego stanu liczebnego członków. Wydawanie pisma dla wszystkich członków rozpoczęto w czerwcu 1933 r. Od tego czasu nakład pisma odpowiadał stanowi liczebnemu Organizacji i wzrastał stale, co ilustruje zamieszczony na stronie następnej wykres.

Numer z czerwca 1935 r., zawierający opis uroczystości pogrzebowych Wodza Narodu Marszałka Piłsudskiego, wydany został w nakładzie 162.000 egzemplarzy, aby było możliwe rozdanie go wszystkim kolejarzom.

Forma miesięcznika nie odpowiadała w pełni potrzebom Organizacji, toteż od początku 1936 r. czasopismo wydawane jest jako dwutygodnik, co wobec konieczności utrzymania kosztów wydawnictwa w ramach, ustalonych procentowo przez Walny Zjazd, dało się uskutecznić jedynie kosztem zmniejszenia objętości poszczególnych numerów. Wydawanie pisma w formie dwutygodnika w dużej mierze ułatwia utrzymanie żywego kontaktu z ogółem członków i zostało bardzo dobrze przyjęte, w szczególności przez tych członków z dalekiej prowincji, którym warunki nie pozwalają abonować dzienników i dla których czasopismo nasze stanowi nietylko silną więź organizacyjną, ale i najważniejszą więź ze społeczeństwem i ze światem.

Niestety, mała objętość pisma nie pozwala na wprowadzenie w niem wielu takich działów, które ze względu na ten charakter pisma byłyby konieczne. W tym stanie rzeczy pismo poświęcone być musiało przedewszystkiem sprawom ideowo-wychowawczym i organizacyjnym i w pewnej mierze sprawom fachowo-kolejowym (stały dodatek miesięczny „Poradnik praktyczny dla pracowników kolejowych", ukazujący się od połowy 1935 r.).

Nakład czasopisma „Kolejowe Przysposobienie Wojskowe".

W maju 1936 r. Zarząd Główny wydał pierwszy numer czasopisma „Instruktor", przeznaczonego dla osób, kierujących pracami Organizacji w Ogniskach. Brak takiego pisma, które byłoby łącznikiem między władzami centralnemi Organizacji, a referentami i instruktorami fachowymi w terenie, ostatnio bardzo dawał się odczuwać.

CZŁONKOWIE I WSPÓŁPRACOWNICY WŁADZ NACZELNYCH KPW.

Siedzą (od lewej): skarbnik Zarządu Głównego K. Nowaczek, prezes Okręgu Warszawskiego inż. M. Wężyk-Widawski, przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej St. Wierzbicki, prezes Zarządu Głównego poseł Wł. Starzak, wiceprezes Zarządu Głównego inż. B. Hummel, przewodniczący Głównego Sądu Koleżeńskiego St. Podworski, wiceprezes Zarządu Głównego J. Patoczka, członek Zarządu Głównego E. Henisz. Stoją (od lewej): referent organizacyjny J. Juszczyk, członek Zarządu Głównego K. Kwiatkowski, referent w dziale kult.-ośw. R. Chmielewski, kierownik biura St. Szuch, członek Zarządu Głównego H. Ostrowski, kierownik działu kult.-ośw. K. Białowąs, członek Gł. Komisji Rew. J. Kiersnowski, referent w dziale kult.-ośw. W. Bułynko, członek Zarządu Głównego Fr. Pomorski, sekretarz generalny A. Luciński, członek Zarządu Głównego K. Kogutowski, referent w dziale wyszkolenia T. Sabor, członek Zarządu Głównego St. Krawczyk, referent wychowania fizycznego kpt. J. Baran, red. W. Maślankiewicz, referent Bratniej Pomocy St. Nawrocki, członek Zarządu Głównego F. Kułaczkowski, referent strzelectwa kpt. K. Sobczyński, kierownik działu wyszkolenia inż. H. Parvi oraz członek Gł. Komisji Rew. L. Syczak.

S E K R E T A R J A T

Rola sekretarjatu generalnego w Zarządzie Głównym i sekretarzy w Zarządach Okręgowych uległa w ostatniem trzechleciu dość zasadniczej zmianie. Przy ogromnym rozroście prac poszczególnych działów i mnożących się sprawach natury ogólnej, wynikających ze stosunków z różnemi władzami i organizacjami, okazało się niezbędne odciążenie sekretarzy od bezpośrednich prac biurowych i powierzenie im obowiązku czuwania z ramienia prezesa nad całokształtem prac Organizacji, koordynowania tych prac oraz załatwiania szeregu spraw, niewchodzących w zakres pracy poszczególnych działów. Takie ujęcie roli sekretarzy znalazło swój wyraz w wydanym projekcie „Regulaminu prac sekretarzy Zarządu Głównego i Zarządów Okręgowych".

Ujęcie codziennych bieżących prac sekretarzy w formę sprawozdania jest niezmiernie trudne, gdyż wszystkie niemal prace działów i referatów, wyliczone w tem sprawozdaniu, przechodzą przez ich ręce; sekretarze czuwają, by poszczególne sprawy dostały się do właściwych referentów, a wychodzące zarządzenia i rozkazy były uzgodnione między działami, oraz sprawują ogólny nadzór nad pracą podległych jednostek organizacyjnych, przedstawiając swe uwagi prezesowi.

Nadzór nad biurowością i personelem zaangażowanym do prac w Zarządzie Głównym i Zarządach Okręgowych pozostał wprawdzie nadal w kompetencji sekretarzy, lecz wskutek utworzenia stanowisk kierowników biur, sekretarze nad sprawami biura czuwają tylko pośrednio.

Do czynności sekretarjatu należy ponadto prowadzenie protokułów obrad Zarządu Głównego, Prezydjum Zarządu Głównego i posiedzeń plenarnych Zarządu Głównego oraz czuwanie nad wykonaniem uchwał, powziętych na tych posiedzeniach.

Referat Bratniej Pomocy ma za zadanie służenie członkom radą w ich sprawach osobistych, wynikłych na tle stosunku służbowego oraz udzielanie zasługującym na to członkom pomocy i poparcia.

Informacje i wyjaśnienia przepisów podawane są w dziale „Poradnik" w czasopiśmie K. P. W., a w niektórych przypadkach również i drogą listowną.

Jakkolwiek Organizacja nasza, ze względu na swój charakter i cele, nie zajmuje się zasadniczo sprawami personalnemi członków w celu interwenjowania u władz, to jednak referat Bratniej Pomocy przez udzielanie wskazówek, rad i wyjaśnień do licznych przepisów, mało dostępnych szerszemu ogółowi pracowników, spełnia ważną rolę wzmacniania więzi organizacyjnej i cieszy się dużą popularnością wśród członków

DZIAŁ FINANSOWO-GOSPODARCZY

Do obowiązków Działu Finansowo-Gospodarczego należy spełnianie wszystkich czynności, związanych z gospodarką pieniężną i materjałową Zarządu Głównego, oraz nadzorem w sprawach finansowo - gospodarczych nad Okręgami i Ogniskami.

Organizacyjnie zakres prac Działu podzielony jest pomiędzy następujące Referaty:

a) Ogólny, który obejmuje czynności, wchodzące bezpośrednio w zakres obowiązków skarbnika.

b) Referat księgowości: prowadzenie księgowości Zarządu Głównego.

W ciągu okresu sprawozdawczego prace buchalterji wyraziły się następującemi cyframi:

Rok	Obroty	Współczynnik wzrostu	Ilość pozycyj Ks. Głównej:			
			kasowych	memorjał.	razem	współczyn. wzrostu
1932	**1.717.797.68**	**1.00**	**709**	**730**	**1439**	**1.00**
1933	4.087.041.01	2.38	1385	1465	2850	1.98
1934	5.907.221.07	3.44	1318	1906	3224	2.24
1935	8.149 684.20	4.74	1400	2496	3896	2.71

Tabela powyższa wykazuje bardzo znaczny wzrost tranzakcyj finansowych; współczynnik wzrostu liczby pozycyj jest jednak mniejszy od współczynnika wzrostu

obrotów, ponieważ z biegiem czasu zaczęto posiłkować się w szerszym zakresie pozycjami zbiorowemi, np. przy drobnych wydatkach kancelaryjnych, portorjach, przy udzielaniu Okręgom subwencyj na realizację programu prac, subwencyj, które zasadniczo Zarząd Główny zaczął przydzielać jednorazowo na cały okres budżetowy i t. p.

c) Referat Zaopatrzenia: nabywanie i zamawianie ujednostajnionych regulaminowo dystynkcyj, odznak, godeł i innych artykułów organizacyjnych, legitymacyj, formularzy i t. p. oraz sprzedaż ich Okręgom i Ogniskom.

Referat Zaopatrzenia sprzedał ogółem w ciągu trzech lat towarów za sumę zł. 89.232.34.

d) Referat Kontroli Składek: rozliczanie między Zarządy: Główny, Okręgowe i Ogniskowe składek członkowskich, potrącanych z list płacy przez władze kolejowe, oraz składek ubezpieczeniowych Kasy Samopomocy Członków K. P. W. i rat pożyczek, udzielanych członkom.

Referat Kontroli składek ogółem rozliczył:

Rok	Ilość rozliczonych składek	Koszt ogólny w zł.	Koszt rozliczenia 1 składki	%% og. wydatków budżetow.
1933	188.315	13.332.84	0.07	
1934	603.569	16.460.03	0.0273	
1935	997.615	14.677.68	0.0147	
Razem	1.789.499	44.470.55	—	2.52

Początkowo koszt rozliczenia jednej składki wynosił 0,07 zł. Wysokie te stosunkowo koszty dotyczą okresu organizacji referatu kontroli składek, który przejmował stopniowo rozliczenia z poszczególnych Okręgów, zakładając imienne kartoteki członków.

Koszt rozliczenia 1 składki obniżał się stale bardzo wydatnie, co zostało osiągnięte dzięki zastosowaniu lepszych metod pracy, ujednostajnieniu wykazów potrąceń, oraz wyszkoleniu personelu. Obecny koszt kontroli jednej składki kalkuluje się poniżej 1½ grosza.

Tablica na stronie następnej wykazuje, jak zmniejszały się zaległości w rozliczaniu składek członkowskich.

Cyfry ostatniej rubryki świadczą o stałem usprawnianiu aparatu rozrachunkowego Okręgów.

Okres	Liczba członków	Miesięczny obrót B-tto w złotych	Nierozliczona pozostałość w złotych	Równowartość obrotów miesięcznych
1.I.1933	45.648	24.000.—	106.972.11	4.45
31.XII.1933	69.504	79.000.—	135.196.87	1.71
31.XII.1934	85.000	100.000.—	152.538.60	1.52
31.XII.1935	93.767	123.000.—	86.506.71	0.70

e) Referat Kontroli Gospodarki Finansowej Okręgów i Ognisk — obejmuje organizację i kontrolę działalności Okręgów i Ognisk w zakresie gospodarki pieniężnej i materjałowej.

Referat Kontroli Finansowej Okręgów dokonał organizacji referatów finansowych w Okręgach, przez wydanie odnośnego regulaminu, ściśle określającego rolę tych referatów, zakres ich prac, praw i obowiązków, oraz jednolitą strukturę księgowości Zarządów Okręgowych, preliminarzy budżetowych i sprawozdań.

Przeprowadzono również szereg odpraw oraz rewizyj we wszystkich Okręgach, w czasie których szczegółowo pouczono skarbników i księgowych co do ich obowiązków. Wydano szereg dodatkowych wyjaśnień i uzupełnień obowiązującego regulaminu. W wyniku tych prac Zarząd Główny ma możność bardzo wydatnie wpływać na bieg spraw finansowych Okręgów i jest dokładnie poinformowany o ich gospodarce.

Na podstawie przeprowadzonych lustracyj można stwierdzić, że gospodarka finansowa Okręgów stoi na wysokim poziomie, dzięki ofiarnej pracy członków, do prac tych powołanych, przyczem należy uwzględnić, że z uwagi na wielką żywotność K. P. W. we wszystkich działach pracy, na jej ciągłość, oraz na stały rozwój interesów finansowych i obrotów, członkowie ci są w znacznej mierze pracą przeciążeni.

Zestawienie
Zarządu Głównego Kolejowego Przysposobienia

Aktywa

	Nazwa rachunku	Bil. Otw. 1 I. 1933	Bilans Zamknięcia 31 XII.33	Bilans Zamknięcia 31 XII.34	Bilans Zamknięcia 31 XII.35
1.	Kasa	176,72	1.441,51	879,59	404,60
2.	Banki — B. G. K. r-k czekowy	51.730,—	2.416,—	27.719,62	37.052,59
	P. K. O. .. „	7.673,56	38.059,20	90.975,81	25.167,04
	B. G. K. „ oszcz.	43.794,56	71.331,10	74.212,87	47.205,97
	„ „ depoz. pap. wart.	—	—	3.000,—	6.000,—
3.	Dłużnicy.				
	Kasa Samopomocy	17.234,95	61.070,27	130.957,49	73.640,34
	Okręgi	20.366,36	30.902,40	7.745,99	3.509,24
	Różni	6.679,05	20.749,76	8.629,01	10.509,78
3a.	Poronin — Administracja	167,45	830,61	233,35	—
4.	Inwentarz.				
	Zarząd Główny K. P. W.	7.639,47	14.886,57	22.681,67	42.116,01
	Poronin	2.472,06	2.721,06	5.200,16	5.215,46
	Gdynia	—	—	—	15.251,08
	Zakopane	—	—	—	7.242,08
5.	Dział Zaopatrzenia	3.415,—	11.384,57	11.530,05	10.111,11
6.	Różni.				
	Dom K. P. W. w Gdyni w budowie	—	—	65.994,65	229.269,59
	Okr. Toruń—za sumy na bud. domu w Gdyni			27.982,23	—
	Koszty Admin. okresu przyszłego (komorne opł.)	—	—	2.550,—	—
	Przebudowa „Koliby" po 31.12.35	—	—	—	15.333,30
	Urządzenie „Koliby" po 31.12.35	—	—	—	226,76
	Pengö w walucie węgierskiej	—	—	—	309,26
7.	Nieruchomości.				
	„Koliba" — Zakopane	—	—	—	79.457,—
8.	Sumy Przechodnie	—	—	450,12	108,76
	Kasa Samopom. za resztę zwrotnej subw. na cele organizacyjne	500,—	500,—	—	—
	Sumy wypłac. B. G. K. na subskrypcję Poż. Nar.	—	2.844,—	—	—
		161.849,18	259.137,05	480.742,61	608.129,97

Główna Komisja Rewizyjna:

Członkowie

(—) J. Bigański
(—) J. Kiersnowski
(—) L. Syczak

Przewodniczący

(—) St. Wierzbicki

majątku
Wojskowego za 1933, 1934 i 1935 rok.

Pasywa.

Nazwa rachunku	Bil. Otw. 1 I. 1933	Bilans Zamknięcia		
		31 XII.33	31 XII.34	31 XII.35
1. Fundusze (Majątek Różni).				
a. Nieruchomości	—	—	—	79.457,—
b. Ruchomości	—	1.400,—	13.320,04	70.091,07
c. Budowy Domu w Zakopanem	—	54.085,75	54.085,75	19.042,14
d. „ Domu w Gdyni	—	—	94.146,88	226.718,11
e. Pap. Wartość.	—	—	—	3.000,—
f. Amortyzacyjny (Różni)	2.017,88	3.975,98	8.866,49	17.613,92
2. Różni.				
Koszty handl. okresu ubiegłego	—	—	—	367,—
Okr. Toruń za sumy na budowę	—	—	—	2.171,48
3. Składki Brutto	106.972,11	135.196,87	152.538,60	86.506,71
4. Wierzyciele.				
Okręgi	—	33.247,88	45.537,21	39.179,16
Różni Wierzyciele	965,80	—	1.010,75	10.075,74
4a. Administr. Obozu Poronin	—	—	103,69	—
5. Sumy Przechodnie	—	1.464,72	1.857,04	819,58
6. Rezerwy na cele realizacji programu (Różni)	—	24.059,51	—	—
7. Nadwyżka budżetowa	15.151,12	5.706,34	109.276,16	53.088,06
7a. Pozostałości budżet. z okresu przed 1.I.33	36.742,27	—	—	—
	161.849,18	259.137,05	480.742,61	608.129,97

Za Zarząd Główny:

Skarbnik
(—) K. Nowaczek

Prezes
(—) Wł. Starzak

Księgowy Zarządu Głównego
(—) J. Malcharek

Rachunek różnic wykonania budżetu za 1933 rok.

NIEDOBÓR

Tenuta dzierżawna Poronina	—	866,65
Koszty administracyjne Poronina	—	1.031,80
Amortyzacja inwentarza za 1933 r.	—	1.958,10
Komunikat	—	25.277,27
Strata na sprzedanej szafie Nr. inw. 118 . .	—	55,—
Nadwyżka budżetowa w 1933 r.	—	5.706,34
	—	34.895,16

NADWYŻKA

Doch. z gości Poronin	—	1.885,90
Dział zaopatrzenia .	—	2.340,65
Rezerwa działu A. . .	—	4,99
„ „ C. . .	—	12.764,25
Nadwyżki A-I	—	483,27
„ C-I	3.208,76	—
„ C-III . . .	10.005,19	—
„ C-IV . . .	772,75	—
„ C-VI . . .	534,76	—
„ C-VII . . .	633,68	15.155,14
Procenty za 1933 r. . .	—	2.260,96
		34.895,16

Rachunek różnic wykonania budżetu za 1934 rok.

NIEDOBÓR

Koszty administracyjne Poronina	—	1.916,95
Organizacja Święta K. P. W. C.IX	—	147,07
Amortyzacja inwentarza w 1934 r.	—	4.890,51
Subwencja niezrealizowana	—	16.620,00
Kupony od Pożyczki Narodowej niezrealizowane, za II półr. 1934 r. .	—	90,—
Nadwyżka budżetowa .	—	109.276,16
		132.940,69

NADWYŻKA

Dochody z gości w Poroninie	—	116,10
Dział Zaopatrzenia . .	—	2.412,34
Rezerwa Działu „A" .	8.152,59	—
„ „ „C" .	12. 694,48	20.847,07
Nadwyżki.		
A. I. Koszty Organizacyjne	—	918,38
B. Komunikat	—	15.656,74
C. I. Kult. Oświatowe	41.022,56	—
C. II. Wyszkol. . . .	27.858,17	—
C. III. Wych. Fiz. . .	3.535,26	—
C. IV. Instrukt. specjal.	1.092,08	—
C. V. Regulaminy, druki, wydawnictwa własne i obce	6.001,59	—
C. VI. Dyplomy, żetony, nagrody sport. . .	371,80	—
C. VII. Kontrola Składek	2.646,15	—
C. X. Budowa Schroniska K.P.W. w Gdyni	6.849,73	89.377,34
Procenty za 1934 r.		
P. K. O.	116,04	—
B. G. K.	458,91	—
Różnica wart. efekt. a nominal. Poż. Nar. .	156,00	—
B. G. K. rach. oszczędn.	2.881,77	3.612,72
		132.940,69

Główna Komisja Rewizyjna:

Członkowie
(—) J. Biegański
(—) J. Kiersnowski
(—) L. Syczak

Przewodniczący
(—) St. Wierzbicki

Za Zarząd Główny:

Skarbnik
(—) K. Nowaczek

Prezes
(—) Wł. Starzak

Księgowy Zarządu Głównego
(—) J. Malcharek

Rachunek różnic wykonania budżetu za 1935 rok.

NIEDOBÓR.

A. II. Koszty Admin. „Lokal"	2.529,46	
A. III. Koszty Admin. „Kancel."	737,34	—
A. IV. Koszty Admin. „Personel"	1.438,77	—
A. VII. Różne wydatki	1.321,10	—
A. VIII. Powiększenie Inwentarza	709,60	6.736,27
C. III. Wychowanie Fizyczne	1.318,80	—
C. IV. Instruktorzy Specjaliści	3.518,21	—
C. VI. Dyplomy, nagr.	1.486,09	—
C. IX. Święto K.P.W. i Gł. Zaw. Sport.	6.458,51	12.781,62
Kupony Pożyczki Inwestycyjnej	—	90,—
Dochody niezrealizowane	—	61.174,55
Amortyzacja inwentarza w 1935 r.	8.902,04	—
Koszty sądowe, opłaty skarbowe i intabulacyjne, oraz adwokackie w związku z nabyciem „Koliby"	6.629,90	—
Spis inwentarza	63,28	15.595,22
Nadwyżka	—	53.088,06
		149.465,72

NADWYŻKA.

A. I. Organizacja	3.517,26	—
A. V. Rezerwa Działu	6.000,—	—
A. VI. Dodatki delegow. do prac K.P.W.	2.400,—	11.917,26
B. Miesięcznik K.P.W.	—	47.583,14
C. I. Prace Kult.-Oświatowe	30.218,06	—
C. II. Wyszkolenie	16.187,36	—
C. V. Regulaminy, druki, wydawnictwa	640,29	—
C. VII. Kontrola Składek	2.822,32	—
C. VIII. Rezerwa Działu „C"	8.736,26	—
C. X. Komisja Obozów	1.645,02	60.249,31
„D" — Fundusz Inwestycyjny	—	27.608,70
Dział Zaopatrzenia	—	248,—
Inne dochody	—	1.859,31
		149.465,72

Za Zarząd Główny:

Skarbnik
(—) *K. Nowaczek*

Prezes
(—) *Wł. Starzak*

Księgowy Zarządu Głównego
(—) *J. Malcharek*

Główna Komisja Rewizyjna:

Członkowie
(—) *J. Biegański*
(—) *J. Kiersnowski*
(—) *L. Syczak*

Przewodniczący
(—) *St. Wierzbicki*

Wyjaśnienia do zestawienia porównawczego majątku Zarządu Głównego K. P. W.

za okres od 1.I. 1933 r. do 31.XII. 1935 r. podług bilansu zamknięcia.

STAN CZYNNY

1. **Kasa** — saldo gotówki w kasie Zarządu Głównego.

2. **Banki** — saldo gotówki na rachunkach bankowych Zarządu Głównego, oraz saldo Pożyczek Państwowych: na 31.XII. 1934 r. — wartość nominalna — zł. 3.000 w obligacjach 6% Pożyczki Narodowej; na 31.XII. 1935 r. — wartość nominalna zł. 6.000 w świadectwach tymczasowych 3% Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej.

3. **Dłużnicy**

a) Salda **Kasy Samopomocy Członków K. P. W.**, za wypłacone zaliczkowo kwoty na poczet należnych, a nierozliczonych składek ubezpieczeniowych i rat pożyczek, udzielonych przez Kasę Samopomocy swym członkom — zł. 50.000. Pozatem, poczynając od r. 1934, obejmują one również oprocentowaną pożyczkę terminową, udzieloną Kasie Samopomocy przez Zarząd Główny K. P. W. na rozszerzenie akcji samopomocy. Pożyczka ta jest spłacana w ratach miesięcznych i z końcem roku 1935 wynosiła zł. 23.640.34.

b) Salda **Okręgów** — zadłużenie Okręgów w Zarządzie Głównym K. P. W. wykazuje tendencje do zmniejszania się, wobec usprawnienia aparatu rozrachunkowego Zarządu Głównego. Wskutek tego odpadła konieczność wypłacania Okręgom zaliczek na poczet nierozliczonych, a przekazanych przez Dyrekcje K. P. Zarządowi Głównemu składek. Składki te w dniu 1.I. 1933 r. wykazywały zaległość około 4½ miesięcy, gdy w dniu zamknięcia okresu sprawozdawczego tylko 0.7 miesiąca t. j. około 21 dni.

c) Salda **Różnych Dłużników** — (w 1933 i 1934 latach księgowane na rachunek Księgi Głównej „Sumy przechodnie") należności personelu za udzielone zaliczki na poczet uposażenia, zaliczki dostawcom oraz sumy do wyliczenia i inne.

d) Salda **Administracji Obozu K. P. W. w Poroninie,** za sumy wypłacone zaliczkowo na koszty wyżywienia uczestników instruktorskich kursów narciarskich K. P. W.

4. **Inwentarz** — Wartość inwentarza ruchomego, podług książek inwentarzowych:

a) **Zarząd Główny** — inwentarz w magazynie Zarządu Głównego w postaci sprzętu dla obozów, oraz inwentarz biurowy, znajdujący się w siedzibie Zarządu Głównego przy ul. Br. Pierackiego 17 m. 1/3.

b) **Poronin** — inwentarz ruchomy, znajdujący się w Poroninie, w b. Obozie K. P. W. Inwentarz ten został już przeniesiony częściowo do Zakopanego.

c) **Gdynia** — inwentarz ruchomy w Domu K. P. W. im. Marszałka Piłsudskiego, w Gdyni.

d) **Zakopane** — inwentarz ruchomy w Schronisku K. P. W. „Koliba" przy ul. Kościeliskiej, w Zakopanem.

5. **Dział Zaopatrzenia** — wartość towarów w magazynie podług remanentów, spisanych na dzień sporządzenia bilansów. Towary te i druki przeznaczone są do sprzedaży Ogniskom i Okręgom.

6. **Nieruchomości** — wartość nabytej na licytacji w dniu 10 września 1935 r. nieruchomości „Koliba" w Zakopanem, przy ul. Kościeliskiej.

Realność lwh. 3545 ks. gr. gm. kat. Zakopane, składająca się z pbud. 1 kat. 1304 ppgr. 1 kat. 10277/2, 10278/1 i 10278/5, stanowiąca plac budowlany o łącznym obszarze 1076.50 m.², oszacowana na kwotę zł. 6.459.

Realność obj. lwh. 1447 ks. gr. gm. kat. Zakopane, składająca się z pbud. 1 kat. 1407 ppgr. 1 kat. 10266/1, 10266/2, 10266/3, 10268, 10272/1, 10272/2, 10274/1, 10274/2, 10275/2, 10275/3, 10279/1,

10279/2 — stanowi plac budowlany, częściowo zadrzewiony, na którym znajduje się dom mieszkalny drewniany, płazowy, zwany willa „Koliba", kryty częściowo gontem, częściowo dachówką, oraz dwa doły biologiczne, jeden zbiorczy i jeden chłonny, o łącznym obszarze 6790 m.² wraz z mostem drewnianym, na dwóch przyczółkach murowanych, rozpiętym nad potoczkiem, dopływającym do potoku „Cicha Woda" — a łączącym realność tę z ul. Kościeliską i stanowiącym przynależność tej realności, oszacowanym odrębnie na kwotę zł. 4.000 — oszacowano łącznie z mostem na kwotę zł. 80.773.78.

Realność obj. lwh. 1349 ks. gr. gm. kat. Zakopane, składająca się z jedynej parceli gruntowej 1 kat. 10265, stanowiącej ogród warzywny i łąkę (ogród spacerowy) o obszarze 2390 m.² oszacowana na kwotę zł. 7.320.

Uwaga. W Księdze Głównej przeksięgowano na R-ku „Różni".

7. Różni.

a) **Dom w Gdyni.** — Ogólna wartość budowy Domu K. P. W. w Gdyni, oraz urządzeń, podług sprawdzonych ostatecznie przez Główną Komisję Rewizyjną dokumentów Zarządu Okręgowego K. P. W. w Toruniu, który przeprowadzał budowę.

b) **Okręg Toruń** — pozostałość na 31.XII.34 sum, będących w dyspozycji Okręgu Toruń na budowę Domu w Gdyni.

c) **Koszty Administracyjne okresu przyszłego** — komorne za lokale Zarządu Głównego na I kwartał 1935, zapłacone w 1934 r.

d) **Przebudowa „Koliby" w Zakopanem** — wartość sum, wyłożonych w 1935 roku na remont i przystosowanie budynku do potrzeb Organizacji — po dzień 31.XII.35 — zł. 15.333.03.

e) **Urządzenie „Koliby"** — jak wyżej, wartość instalowanych urządzeń.

f) **Pengö** — pozostałość pengö węg.

g) **Kasa Samopomocy** — pozostałość zwrotnej subwencji Zarządu Głównego na cele organizacji Kasy Samopomocy Członków K. P. W. — Subwencja ta została przez Kasę Samopomocy spłacona.

h) **Bank Gospodarstwa Krajowego** — za sumy, wpłacone na subskrypcję 6% Pożyczki Narodowej — saldo na dzień 31.XII. 1933 r.

8. **Sumy Przechodnie** — saldo różnych sum przejściowych.

Uwaga: W roku 1935 saldo zł. 108.76 przeprowadzono na r-ku Dłużników i Wierzycieli w Księdze Głównej.

STAN BIERNY.

1. Fundusze (Majątek).

a) **Fundusz Nieruchomości** — kapitał, odpowiadający wartości nieruchomości „Koliba" w Zakopanem.

b) **Fundusz Ruchomości** — kapitał, odpowiadający wartości ogólnej inwentarza ruchomego Zarządu Głównego. W dniu 31.XII. 1933 r. kapitał ten wykazano w sumie zł. 1.400,— co stanowi równowartość niewykorzystanych nadwyżek budżetowych z okresów ubiegłych. W następnych latach kapitał ten podwyższono do jego obowiązującej minimalnej wysokości, t. j. do równowartości sum budżetowych, zużytych na zakup inwentarzy, ogółem w kwocie zł. 70.091.07.

c) **Fundusz Papierów Wartościowych** — kapitał, odpowiadający sumom budżetowym, wydatkowanym na zakup 3% Premjowej Pożyczki Inwestycyjnej, dopisany z nadwyżek budżetowych za 1934 rok. Ponieważ sumy, wydatkowane na powyższy cel, w 1935 roku wynosiły zł. 3.000, wobec subskrybowania tej pożyczki w 50% w 6% Pożyczce Narodowej i w 50% w gotówce, na ogólną wartość zł. 6.000, dopełnienie Funduszu do kwoty zł. 6.000 nastąpi przy podziale nadwyżki budżetowej za rok 1935.

d) **Fundusz Budowy Domu w Gdyni** — równowartość gotówki, zebranej na cele budowy Domu K. P. W. w Gdyni. Kwota powyższa powstała z dotacji Zarządu Głównego K. P. W., sum budżetowych

Zarządu Okręgowego K. P. W. w Toruniu, oraz dobrowolnych ofiar członków Okręgu Toruńskiego w postaci opodatkowania się i zakupowania specjalnie na cel powyższy wydanych cegiełek.

e) **Fundusz Budowy Domu w Zakopanem** — pozostałość sum, będących w dyspozycji Zarządu Głównego K. P. W. na cele budowy Domu w Zakopanem, przeznaczona na wykończenie remontu, przystosowanie budynku do celów K. P. W. i zakup reszty inwentarza i urządzeń. Fundusz powyższy powstał z dotacji Pana Ministra Komunikacji — zł. 25.000, z sumy, uchwalonej na powyższy cel przez II. Walny Zjazd Delegatów K. P. W. — zł. 25.000, z sum budżetowych, przeznaczonych przez Zarząd Główny — zł. 40.000, oraz z procentów, dopisywanych do kapitału — zł. 8.499.14 — łącznie wyniósł zł. 98.499.14.

Fundusz powyższy ulokowany był na rachunku oszczędnościowym w Banku Gospodarstwa Krajowego.

f) **Fundusz Amortyzacyjny** — równowartość odpisów amortyzacyjnych z pierwotnej wartości inwentarza ruchomego K. P. W., wykazanej w bilansach w sumie zł. 70.091.07.

Uwaga: Fundusze, wykazane pod lit. c), d) i f) — przeprowadzono w Księdze Głównej na R-ku ‚Różni".

2. **Różni — Koszty administracyjne** okresu ubiegłego. Sumy, należne Zarządowi Miejskiemu za podatki od lokalu, a niewpłacone w roku 1935.

Różni — Okręg Toruń za sumy na budowę Domu w Gdyni. Kwota, o którą przekroczona jest wysokość sum, będących w dyspozycji Okręgu na cele budowy, t. j. Funduszu Budowy Domu w Gdyni.

Różni — Rezerwa — na cele pokrycia wydatków w związku z realizacją programu prac, zapoczątkowanych w końcu 1933 roku, a zakończonych w 1934 roku.

3. **Składki Brutto** — saldo sum, przekazanych na konto Zarządu Głównego z tytułu potrąconych przez D. O. K. P. z list płacy składek członkowskich K. P. W. i ubezpieczeniowych Kasy Samopomocy, oraz rat za pożyczki i rowery — a nierozliczonych przez Zarząd Główny.

4. **Wierzyciele:**

a) **Okręgi.** — Należności Okręgów za uznania z tytułu składek rozliczonych w końcu 1935 roku, a przeprowadzonych przez Banki w początku 1936 roku.

b) **Różni Wierzyciele** — dostawcy i różni.

c) **Administrator Obozu K. P. W. w Poroninie** — za wyżywienie uczestników kursów narciarskich K. P. W. i inne wydatki administracyjne (R-k „Różni").

5. **Sumy Przechodnie** — różne kwoty przejściowe i do wyjaśnienia.

Uwaga: W Bilansie za 1935 rok wykazano na rachunku „Dłużnicy i Wierzyciele" Księgi Głównej.

6. **Bilansowe pozostałości budżetowe:** za lata sprawozdawcze.

7. **Bilansowa pozostałość budżetowa** z okresu przed 1.I.1933 roku.

Reasumując powyższe zestawienie majątkowe, dochodzimy do wniosku, że gospodarkę finansową Zarządu Głównego cechowała w ciągu całego okresu sprawozdawczego tendencja do jaknajbardziej oszczędnego wydatkowania będących w dyspozycji sum budżetowych i gromadzenia do końca roku 1934 znacznych rezerw. Rezerwy te, wynoszące na Funduszach Budowy łącznie z pozostałością budżetową w dniu 31.XII. 1934 roku ogółem zł. 257.508.79, przeznaczone były na realizację uchwał II. Walnego Zjazdu Delegatów K. P. W. w 1933 r., dotyczących budowy własnych domów K. P. W. w górach i nad morzem.

Wartość rozpoczętej budowy Domu w Gdyni wynosiła w tym dniu zł. 65.994.65.

W rok później, t. j. 31.XII. 1935, wartość domów oraz inwentarza i urządzeń wzrosła do kwoty zł. 346.779.81, a kapitały ogólne (Fundusze) wyniosły łączną kwotę zł. 398.308.32 plus nadwyżka budżetowa z roku 1935 zł. 53.088.06, razem więc majątek przedstawiał w tym dniu równowartość zł. 451.396.38, a po odjęciu zużycia (Amortyzacja) zł. 433.782.46, w elementach zupełnie realnych i nisko szacowanych.

Tak znaczny przyrost majątku w okresie 3-letnim, jeżeli weźmie się pod uwagę wydatkowanie na cele inwestycyjne tylko 12.54% ogólnych wpływów, stał się możliwy dzięki rygorystycznemu trzymaniu się nakreślonych norm budżetowych, szybkiemu rozwojowi liczebnemu Organizacji, oraz ofiarnej pracy członków, współpracujących z Zarządem Głównym przy realizacji inwestycyj.

Jakie możliwości staną przed przyszłym Zarządem Głównym, i jakie będzie miał prace do wykonania, zależeć będzie od III. Walnego Zjazdu Delegatów K. P. W., który w uchwałach swych nakreśli wytyczne prac i ustali kierunek, w którym w czasie swej kadencji przyszły Zarząd będzie zmierzać.

KASA SAMOPOMOCY I ODPRAWY POŚMIERTNE

Kasa Samopomocy Członków K. P. W., istniejąca jako oddzielna osoba prawna, jednak z Organizacją naszą ściśle związana, posiada 3.901 członków, ubezpieczonych na kapitał zł. 3.301.250.

Wszyscy członkowie Kasy są ubezpieczeni na życie oraz od stałej niezdolności do pracy wskutek wypadku i śmierci czy to naturalnej, czy z wypadku.

Ubezpieczenie na życie i od następstw nieszczęśliwych wypadków oparte jest na umowie grupowej, którą Kasa Samopomocy zawarła z Bankiem Wzajemnych Ubezpieczeń „Vesta" w Poznaniu w dniu 29.IX. 1929 r.

Kasa udziela swym członkom pożyczek, przychodząc im w ten sposób z pomocą w różnych trudnych okolicznościach życiowych.

Pożyczki udzielane są również na cele produkcyjne i gospodarcze. Suma pożyczek, wypłaconych w ciągu ostatnich trzech lat, wynosi zł. 354.384.

*

Zarząd Główny, zdając sobie sprawę z ciężkiego położenia wdów i sierot po zmarłych członkach Organizacji, postanowił stworzyć Fundusz odpraw pośmiertnych, z którego wypłacane będą odprawy rodzinom zmarłych członków K. P. W.

Na Fundusz odpraw pośmiertnych przeznacza się część dotychczasowych członkowskich składek miesięcznych K. P. W.

Projekt regulaminu Funduszu odpraw pośmiertnych, ustalający m. in. wysokość odpraw, Zarząd Główny przedkłada do uchwalenia III Walnemu Zjazdowi Delegatów.